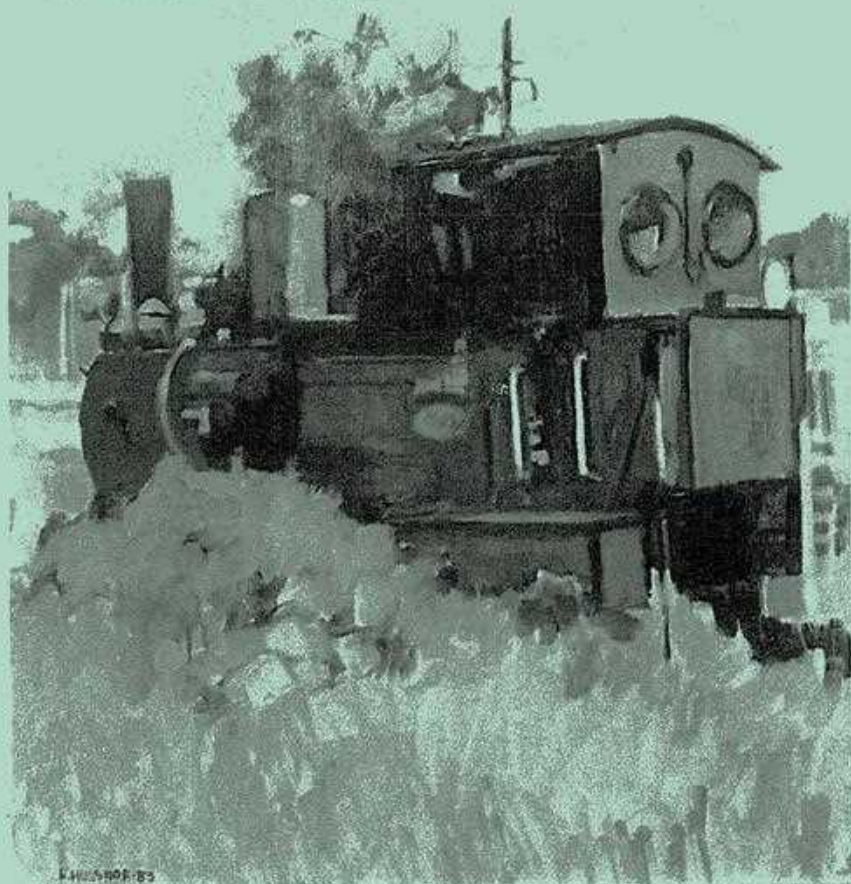

DE LICHTE VOORDE

periodiek van de
VERENIGING VOOR OUDHEIDKUNDE TE LICHTENVOORDE

De oude tram.

No. 35
januari 1997
ISSN: 0927-6688

Bij de afbeelding op de voorkant:

Schilderij van Henk Hulshof uit 1983, voorstellende de oude tram in de jaren '40.

'De Lichte Voorde' is een half-jaarlijkse uitgave van de Oudheidkundige Vereniging te Lichtenvoorde. De vereniging stelt zich ten doel het onderzoek naar de geschiedenis van onze gemeente in de breedste zin van het woord te stimuleren en te bevorderen.

De redactie van 'De Lichte Voorde' bestaat uit: A.J. Vos, G.A.Th.M. Nijs en R. Wissink.

Inhoud

	Pagina
Voorwoord van de redactie	2
Geschiedenis van de 25-jarige Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde	3
De G.W.S.M.	13
Lezing kasteel Slangenburg	17
Excursie kasteel Slangenburg	18
Lezing "Bodem, bodemkartering en praktische toepassing"	20
Opgraving havezate Harreveld II	21
Vierpasvensterglas uit de Harreveldse gracht	23
Zo maar voor het oprapen.... een percussiepijstool uit harreveld	24
Pastoraat in het tweede kwartaal van de 20-ste eeuw	26
Vereniging voor Oudheidkunde op Internet	29
Aanwinsten bibliotheek	30
Aanwinsten foto/dia archief	31
Aanwinsten museale voorwerpen	31
Personalia	32
Adressen bestuur	33

Erratum

In de inhoudsopgave van "de Index op de Lichte Voorde" zijn een paar hinderlijke foutjes geslopen. Onze welgemeende excuses hiervoor.

Wellicht kunt U onderstaande verbeteringen opnemen in uw exemplaar van de index.

Archeologie	blz. 14
Onderwijs	blz. 19
Afbeeldingen	blz. 20

De readctie

Voorwoord van de redactie.

In het 25-ste bestaansjaar van de Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde verschijnt aan het begin van 1997 het 35-ste exemplaar van de periodiek "De Lichte Voorde".

Vlak na twee mijlpalen in onze Lichtenvoordse geschiedenis, te weten op 20 juni 1996 het 500-jarig bestaan van kerkgelegenheid en op 28 oktober 1996 het 25-jarig bestaan van de vereniging, met de tussentijdse verschijning van nummer 34 de systematische index op de periodieken 1 tot en met 33, lijkt ons deze uitgave een aardige afsluiting van dit jubileumjaar.

U treft er in aan het derde en laatste deel van het artikel van Daniële Holweg over de G.W.S.M. verder schreef H.J.A. te Brake het excursieverslag naar kasteel "De Slangenborg".

Ook van zijn hand is een samenvatting van een dia-lezing door dhr. A. Krabbenborg over "Bodem, bodemkartering en praktische toepassingen" op 19 november 1996.

G. Nijs leverde een artikel aan over "een gevonden pistool" en namens de Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde een voorlopig verslag van de tweede opgraving te Harreveld.

Ondergetekende slaagde er in deel twee van "het pastoraat in het tweede kwartaal van de twintigste eeuw" uit te brengen over de pastoors Amadeus de Graaf en Faustinus Hunsche.

Penningmeester G. Eppingbroek deelt ons mee, wat de aanwinsten zijn voor de bibliotheek, voor het foto-dia-archief en welke museale voorwerpen verkregen zijn. Hij sluit af met de personalia: de nieuwe leden, overleden leden, leden die bedankten of een adreswijziging stuurden.

Samengevat door de voorzitter van de vereniging, (de heer A.J. Vos), leest u ten slotte de activiteiten van de vereniging gedurende haar 25-jarig bestaan.

Wij mogen publiceren de aanbeveling van de eerste burger van onze gemeente en tevens ere-lid, burgemeester R. van Rijkevorsel.

Hoewel het inmiddels alweer 1997 is wil ik alle leden en lezers van onze periodiek hartelijk dank zeggen voor hun belangstelling en bijdragen in het afgelopen jaar en hun een Zalig of Veelbelovend 1997 toe wensen.

Namens de redactie,
A.J. Vos.

Geschiedenis van de 25 - jarige Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde

De vereniging heeft ten doel:

- a. de bescherming van de oudheidkundige monumenten;
- b. de beoefening van de geschiedenis en de volkskunde;
- c. het opsporen, verzamelen, bewaren en tentoonstellen van voorwerpen met betrekking tot sub. a. en b. genoemde onderwerpen.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door:

- het houden van bijeenkomsten;
- het organiseren van excursies (en lezingen);
- het doen uitbrengen van publicaties.

Oprichtingsdatum 28 oktober 1971.

Al voor de oprichtingsdatum van de Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde op 28 oktober 1971 melden de Gelderlander en ELNA:

"Oudheidkundige Vereniging Lichtenvoorde nu al bekend" en
"Veel belangstelling voor Oudheidkundige Vereniging".

Deze krantekoppen dateren van 15 oktober 1971.

Leden van het oprichtingscomite waren:

A.C.H. de Nooyer - J.F.W. Buynink - A.Th.J. van Tongeren en B.C.A.A. Kok.

Periodiek: "De Lichte Voorde" 1972

Een jaar later in december 1972 verscheen het eerste nummer van de periodiek "De lichte Voorde" tijdschrift van de vereniging met als redactie-commissie:

J.M.E.A. van der Velden, pater M. Reinders OFM, A.J. Eiting, A.B. Kruij
A.J. Meijerink en S. Bovenga.

Aanvankelijk bracht de vereniging jaarlijks een periodiek uit, maar inmiddels zijn er al 35 exemplaren uitgegeven, doordat ze de laatste acht jaar twee keer per jaar verscheen.

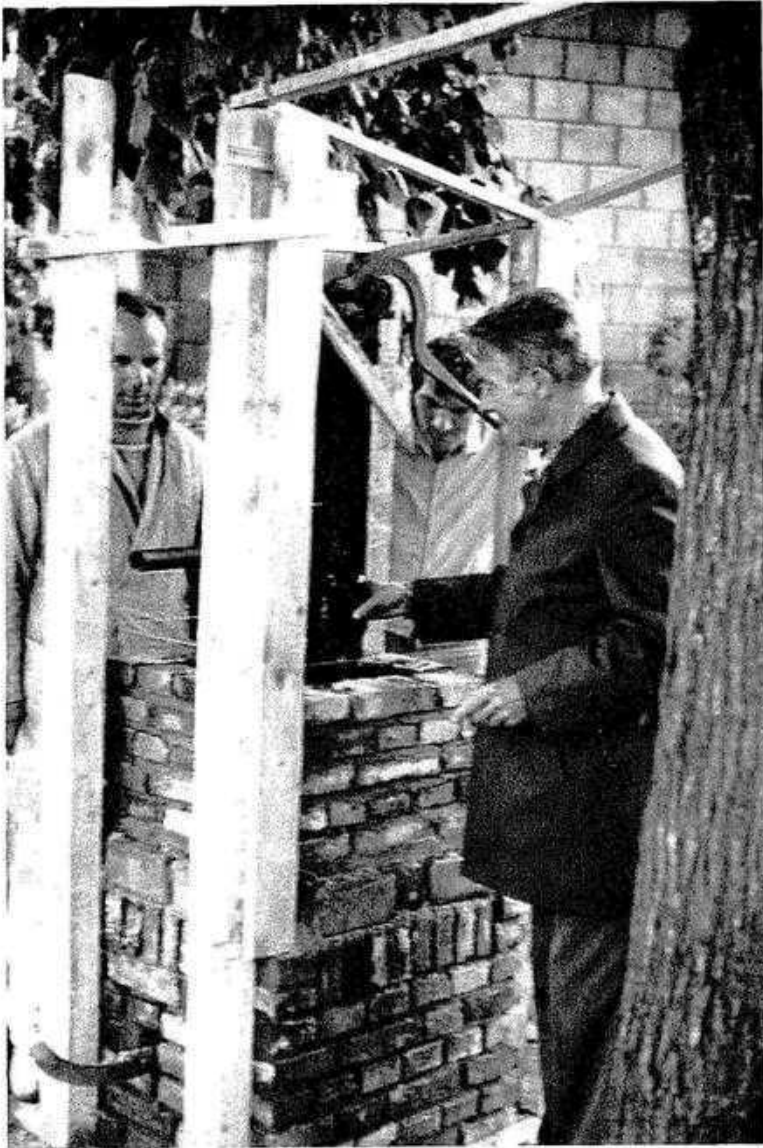
Coördinatiegroep komplan 1975.

Zo'n twintig jaar geleden hield zich de vereniging ook bezig met het komplan van de dorpskern van Lichtenvoorde, om zoveel mogelijk oude waardevolle panden en historische terreinen te behouden.

Het streekblad van 24 oktober 1975 meldt als kop:

"Vereniging Oudheidkunde komt met suggestie;
Oplossing voor problematiek rond kern Lichtenvoorde".

Het was nauw betrokken bij de Coördinatiegroep Komplan en pleitte voor behoud van gebieden, straatjes en gebouwen, als "Het Hof", de Benegang, de Bleekwal, de Catharijnesteeg en de later toch verdwenen en gesloopte hervormde pastorie "De Wehme", die plaats moest maken voor de nieuwe bibliotheek.

In een brief van het bestuur van de Vereniging in oktober 1974 komt een wens en een voorstel naar voren, om "de stadsgrachten" weer uit te diepen en zelfs de "ophaal brug" die toegang gaf tot het kasteel te herplaatsen.

Het bleef bij die wens, ofschoon Burgemeester en Wethouders te kennen gaven in een antwoordbrief, dat daar later nog eens op terug gekomen kon worden.

Dat water voor de oudheidkundige vereniging heel belangrijk was en is bleek uit het plaatsen (herplaatsen) van twee waterpompen op de Ganzenmarkt en voor 't Hof. Ook kon de vereniging niet voorkomen, dat het in 1911 gebouwde tramstation aan de Varsveldseweg tegenover het Café de Olden Tram verdween.

Meerdere malen werd door Burgemeester en Wethouders de vereniging gevraagd passende en meestal historische straatnamen te bedenken voor nieuwbouw in het dorp of de overige vier kerkdorpen der gemeente.

Lichtenvoorde, 18 december 1976.

Pomp op de Ganzenmarkt. J. Buijnink met een Grolsch bierfles, waarin de oorkonde zit van de V.O.L.

Jan Engelbarts en Joh. te Molder kijken toe.

(fotocollectie Vereniging Oudheidkunde Lichtenvoorde.)

Restauratie Richtershuis 1980

De restauratie van het Richtershuis uit 1702 gebeurde geheel op eigen kosten van de eigenaar de heer Jan Buynink rond 1980.

Onze toenmalige penningmeester van de vereniging vond: "Historie is 'n dure opknap dubbel waard", aldus de krant d.d. 11 november 1981.

Oudheidkamer 1981

Rond het tien- jarig bestaan had de vereniging met veel moeite onder leiding van bestuurslid F. Muyzer een "oudheidkamer" opgericht, om oude voorwerpen uit de gemeente te bewaren voor het nageslacht.

Deze activiteit van de vereniging bestaat helaas niet meer.

Misschien kan er in de toekomst nog eens over gedacht worden! Een voor publiek geschikte ruimte is vaak moeilijk te vinden.

"Geschiedenis Oost-Achterhoekse ziekenhuizen" 1987

In 1987 droeg de Oudheidkundige Vereniging te Lichtenvoorde bij aan een gezamenlijke uitgave van de historische verenigingen uit de Oost-Achterhoek in "Geschiedenis van de Oost-Achterhoekse ziekenhuizen".

De volgende plaatsen fuseerden tot het streekziekenhuis Koningin Beatrix: Aalten, Beltrum, Borculo, Bredevoort, Dinxperlo, Eibergen, Groenlo, Lichtenvoorde, Ruurlo en Winterswijk.

Het Sint Bonifatius-ziekenhuis te Lichtenvoorde kende een lange geschiedenis van 1933 - 1984 en een voorgeschiedenis in de Broekboomstraat van 1921 - 1933.

De molen "Hermien" te Harreveld 1996

In 1994 werd de "Stichting tot instandhouding van de beltkorenmolen Hermien" in het leven geroepen. Onze vereniging is betrokken bij die Stichting, door deelname in het bestuur in de persoon van de heer H.J. Krabbenborg.

Onlangs bracht deze stichting een boekwerkje uit, getiteld: "De molen van Harreveld, twee eeuwen in weer en wind".

Werkgroepen

De vereniging kent niet alleen een dagelijks bestuur, bestaande uit voorzitter, secretaris en penningmeester, maar ook werkgroepen, waarin telkens een bestuurslid contactpersoon is.

Werkgroep excursies en lezingen

Deze werkgroep verzorgt excursies in binnen- en buitenland naar oudheidkundige bezienswaardigheden, zoals oude steden en kastelen. Ook nodigt zij sprekers uit voor dia-lezingen en/of films over Lichtenvoorde "vroeger" en andere onderwerpen voor leden en niet-leden.

De contactpersoon is H.J.A. te Brake. De werkgroep nodigde uit tot een drietal lezingen:

- * "Harreveld doorgrond" door mevrouw Manschot-Tijdink en Godfried Nijs;
- * "De status van Lichtenvoorde in de heerlijkheid Borculo" door de heer B. te Vaarwerk;
- * "Toverij in de Heerlijkheid Lichtenvoorde en Borculo" door de heer H. te Walvaart.

Werkgroep periodiek "De Lichte Voorde"

Contactpersoon: A.J. Vos

Van de pers kwamen het afgelopen jaar twee nummers (nummer 30 en 31), waarvan de laatste een extra-thema nummer was met als onderwerp "50 jaar bevrijding: Lichtenvoorde tussen 1940 -1950".

De gehele redactie van "De Lichte Voorde" bestaat uit de heren Godfried Nijs, Ronald Wissink en Antoon Vos.

Werkgroep verkoop / bibliotheek

Contactpersoon: J.C. Wansing.

Naast periodieken van zusterverenigingen en een aantal andere instanties werd de bibliotheek uitgebreid met enkele boeken. Vorig jaar waren het meest boeken over de bezettingstijd. De heer Wansing transcribeerde de doop- en overlijdensregisters der Nederlands Hervormde Johanneskerk.

Werkgroep dialect / streektaal

Contactpersoon: H.J. Krabbenborg.

Men is nog steeds bezig met een woordenlijst voor het WALD.

Wald staat voor Woordenboek van de Achterhoekse en Liemerse Dialecten.

Dialectwoorden en -uitdrukkingen met hun betekenis worden geïnventariseerd in nauwe samenwerking met het Staring Instituut.

Werkgroep genealogie / historie

Contactpersoon: B.H.W. van Lochem.

Deze werkgroep is in 1994 in het leven geroepen.

Naast genealogie (stamboomonderzoek) wordt de geschiedenis van Lichtenvoorde bestudeerd en uitgeplozen. Oude foto's en dia's worden verzameld, geïnventariseerd en geïdentificeerd, archiefstukken uitgezocht en vertaald.

Archeologische werkgroep Lichtenvoorde 1990

Een belangrijke ontwikkeling in onze bestaansgeschiedenis is het feit, dat binnen de Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde medio 1990 een nieuwe werkgroep ontstond: de archeologische werkgroep Lichtenvoorde (A.W.L.).

Het initiatief hiertoe kwam van Godfried Nijs jr.

Hij is tevens bestuurslid van onze vereniging.

*Het begin van de opgraving havezate Harreveld 29 februari 1992.
(fotocollectie C. Elferink. Lichtenvoorde).*

De inspanningen van deze werkgroep heeft in de laatste vijf jaar zowel in Lichtenvoorde als in Harreveld grote vondsten opgeleverd. In ons tijdschrift vindt men allerlei artikelen die hierop betrekking hebben. Met name mag genoemd worden: "Harreveld doorgrond" - een historisch archeologisch onderzoek naar "eene olde haevesaete".

Godfried Nijs en Hermine Manschot - Tijdink zijn de auteurs van het rijk geïllustreerde, meer dan 175 pagina's tellende, boekwerk, dat in 1994 het daglicht aanschouwde.

Ook de vondsten rond de Nederlands hervormde Johanneskerk zijn van grote waarde gebleken voor de reconstructie van de oorspronkelijke Antonius-kapel, die daar stond van 1496 tot 1645. Het betrof geen houten kapel, die van Bronckhorst had "doen timmeren", maar wel degelijk een stenen kapel tot en met de fundamenteën.

De laatste konden worden blootgelegd en even boven het maaiveld blijvend zichtbaar gemaakt worden, voorzien van een plaquette met een korte samenvatting van de ontdekking.

De herdenking van het 500-jarig bestaan van kerkgelegenheid in Lichtenvoorde kreeg hierdoor naast de oecumenische viering en de tentoonstelling in de Johanneskerk op 16 juni 1996 een apart tintje.

"n Kleeddeken Achterhooks" 1992

Een van de eerste en lang durende zaken, waar de Vereniging zich mee bezig heeft gehouden was het samenstellen van een Lichtenvoords woordenboek. Een lexicon van de kerkdorpen Lichtenvoorde, Zieuwent, Harreveld, Lievelede en Vragender.

Het kwam er na ongeveer 20 jaar noeste arbeid van de volgende deelnemers:

J.F.W. Buynink, J.B.F. Boekelder, Paoter Hegeman, W.A. Hegeman, A.J.M. Hulshof, H.J.A. Hulshof, Th. Hulshof, H.J. Krabbenborg, F.G.J. Lageschaar, J.v.d. Mosselaar, L.J.F. Nienhuis, B.H. Schutten en M. Vos-Lueb.

Op 1 juni 1992 werd het eerste exemplaar in tegenwoordigheid van de 103-jarige Willem Hegeman uitgereikt aan Burgemeester Reinder van Rijkevorsel.

Kleine wegwijzer "Kom Lichtenvoorde" 1993

Op verzoek van de VVV Lichtenvoorde werd een paar jaar geleden door de vereniging een historische wegwijzer "Kom Lichtenvoorde" samengesteld en historisch gefundeerd.

Het betreft een 22 pagina's tellend boekje, rijk voorzien van foto's en allerhande informatie over bezienswaardigheden, die men op de aan de achterkant weergegeven wandelroute tegenkomt.

Rond het gemeentehuis 1994-1995

Bij de keuze voor de totale afbraak van het oude gemeentehuis en nieuwbouw óf behoud van het oude raadhuis met nieuwe vleugel maakte het bestuur van de vereniging zich hard voor behoud van het meer dan 100 oude gebouw. Dat is gelukt.

Bij de opening van het nieuwe gedeelte op 24 februari 1994 bood de vereniging een drieluik van foto's aan, waarin de geschiedenis van het oude gebouw weerspiegeld wordt. 't Hangt bij de hoofdingang van het gemeentehuis.

De vroegere ambtswoning van de burgemeester sneuvelde in die dagen, om plaats te maken voor het nieuwe gedeelte van het gemeentehuis, soms "halve banaan" genoemd wegens de vormgeving, maar ook "wassende maan", vanwege de statigheid, die er van uitstraalt. De combinatie oud-nieuw is door de architect gemaakt tot een prachtig raadhuis.

Vorig jaar bij het verschijnen van "Gemeentehuizen in Gelderland" - Van Aalten tot Zutphen- door Thea en Jan de Roos mocht de vereniging voor dat boek het historisch verhaal aanbieden over het gemeentehuis van Lichtenvoorde en de lijst van burgemeesters en secretarissen van 1811 tot heden. A.J. Vos verzorgde de tekst en een drietal foto's kwamen uit de collectie van G.J.A. Eppingbroek uit Winterswijk.

Ook schonk de "oudheidkundige club" -zoals een krant meldde- de Keistad de dorpspomp uit 1880. Deze was decennia lang de "waterleverancier van de gemeente".

Herdenking vijftig jaar bevrijding 5 mei 1995.

Programma Herdenking Vijftig jaar Bevrijding 5 mei 1995.

09.45 uur Aankomst van de Harmonie St. Caecilia uit Lichtenvoorde.
10.00 uur Ontvangst van het bevrijdingsvuur uit Wageningen
Het lossen van de vredesduiven en het loslaten van de ballonnen
Toespraak door Jhr. R.F.R.M. van Rijkevorsel, burgemeester van Lichtenvoorde
Optreden Harmonie St. Caecilia
Weergave gebeurtenissen in Lichtenvoorde tussen 1940 en 1950 door de heer
A.J. Vos, voorzitter comité Herdenking Vijftig jaar Bevrijding
Uiteenzetting ontstaan pilotenlijn door de heer H. Hulshof
Dia-lezing over het verzet door de heer J. Kruij
Officiële opening expositie door de burgemeester

*Lichtenvoorde, 5 mei 1996.
Herdenking 50 jaar
bevrijding. De heer Joop
Kruip tijdens de door hem
gepre senteerde dia-lezing.
(fotocollectie G.J.A.
Eppingbroek, Winterswijk).*

Het comité "Herdenking Vijftig jaar Bevrijding": bestond uit:

A.J. Vos (voorzitter), burgemeester jhr. R.F.R.M. van Rijckevorsel, pastor E.H.P.J. Ostendarp, A.W. Driessen, G.J.A. Eppingbroek, P.G.W.M. Hahne, H.J.A. Hulshof, J.M.J. Kruip, G.A.Th.M. Nijs en A.B.A. Roemaat.

De tentoonstelling in het gemeentehuis rond 5 mei 1995.

Hier was materiaal te zien, met name uit de verzameling van de heer P. Hahne maar ook uit het A.V.O.G.'s crash museum te Lielvelde.

Ook was er documentatie rond drie thema's:

- de bezetting 1940-1945;
- de bevrijding anno 1945;
- de Indië-periode 1945-1950.

Hierbij kon geput worden uit de collecties van onder andere het Gemeente archief, de vereniging Oud-Indië Militairen Lichtenvoorde en de heren J. Kruip en H. Hulshof.

Er is een speciaal bevrijdingsnummer van de Lichte Voorde uitgegeven waarin onder andere de ontdekking van een interneringskamp voor Joden te Lielvelde is gepubliceerd

Zo vormt zich voor de jongere generatie hopelijk een beeld van die tijd, waarin voor de huidige vrijheid gevochten is.

Om onze bedoeling het bevrijdingsfeest van 5 mei 1995 als van binnenuit te vieren, heeft het iemand zo vertolkt:

Laat nu de muziek schallen
en de feestkurken knallen.
De fakkel van het licht komt eraan
en de vredesduiven laten we gaan.

De vlaggen wapperen fier in de wind
en wees vrolijk en blij als een kind.
We zijn bevrijd vijftig jaar geleden
en daarom leven we gelukkig in het heden.

"Prothocollum van de Breucken" 1995

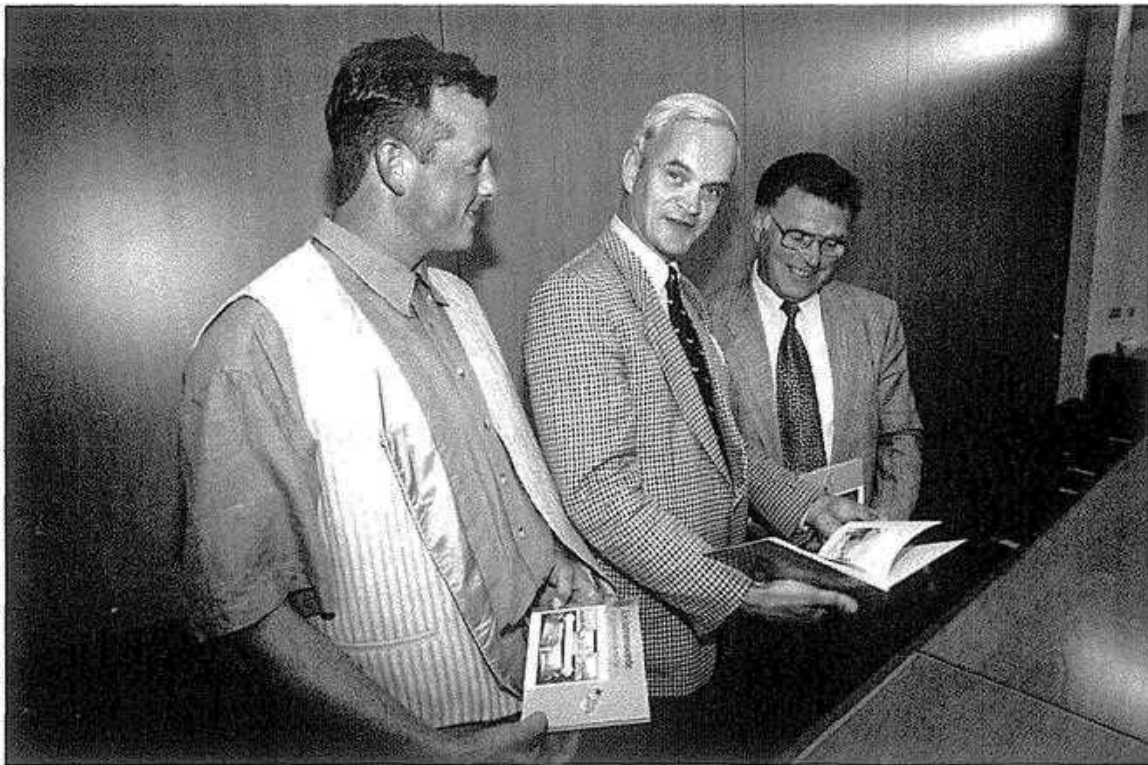
Noemenswaard is zeker ook het resultaat van de werkgroep bestaande uit mevrouw Marietje te Brake, wijlen Frans Boekelder en verder Gerhard Eppingbroek, Henk Nijman, Antoon Vos, Gerard Willemsen en Han Wansing.

Zij bewerkten en vertaalden een "Prothocollum van de Breucken" uit het begin van de 18e eeuw binnen de gemeente Lichtenvoorde, waarin rechtszaken als "Vissen op zondag" en "Buitenechtelijk bezwangeren" behandeld werden.

Op 10 oktober 1995 ontving de burgemeester het eerste exemplaar.

"Lichtenvoorde in grootmoeders tijd" 1996

Nog maar pas verscheen het laatste resultaat van de vereniging, waaraan de heren G. Eppingbroek en B. van Lochem meewerkten "Lichtenvoorde in grootmoeders tijd", 76 foto's en ansichtkaarten uit het eerste kwartaal van deze eeuw.

Lichtenvoorde, 28 augustus 1996.

Uitreiking 1e exemplaar van het fotoboek "Lichtenvoorde in Grootmoederstijd"

*aan de burgemeester van Lichtenvoorde.
V.l.n.r. B.H.W. van Lochem, burg. van Rijkevorsel en G.J.A. Eppingbroek.
(fotocollectie A.v.d. Berg, Winterswijk).*

Ook de kerkdorpen Zieuwent, Harreveld, Lievelede en Vragender komen aan bod met een aantal geselecteerde opnames.

Het is een aardige aanvulling op het eerste fotoboek over Lichtenvoorde van 1970, samengesteld door de heer F.A.H. Wolbers onder de titel: "Lichtenvoorde in oude ansichten".

500 jaar kerkgelegenheid.

Tijdens de herdenking van 500 jaar kerkgelegenheid in Lichtenvoorde had het bestuur van de oudheidkundige vereniging gezorgd voor een passend programma rond 16 juni 1996, waarin een fiets/autoroute, onthulling van het Johanneskerk monumentje, een oecumenische dienst, een tentoonstelling en een fotowedstrijd.

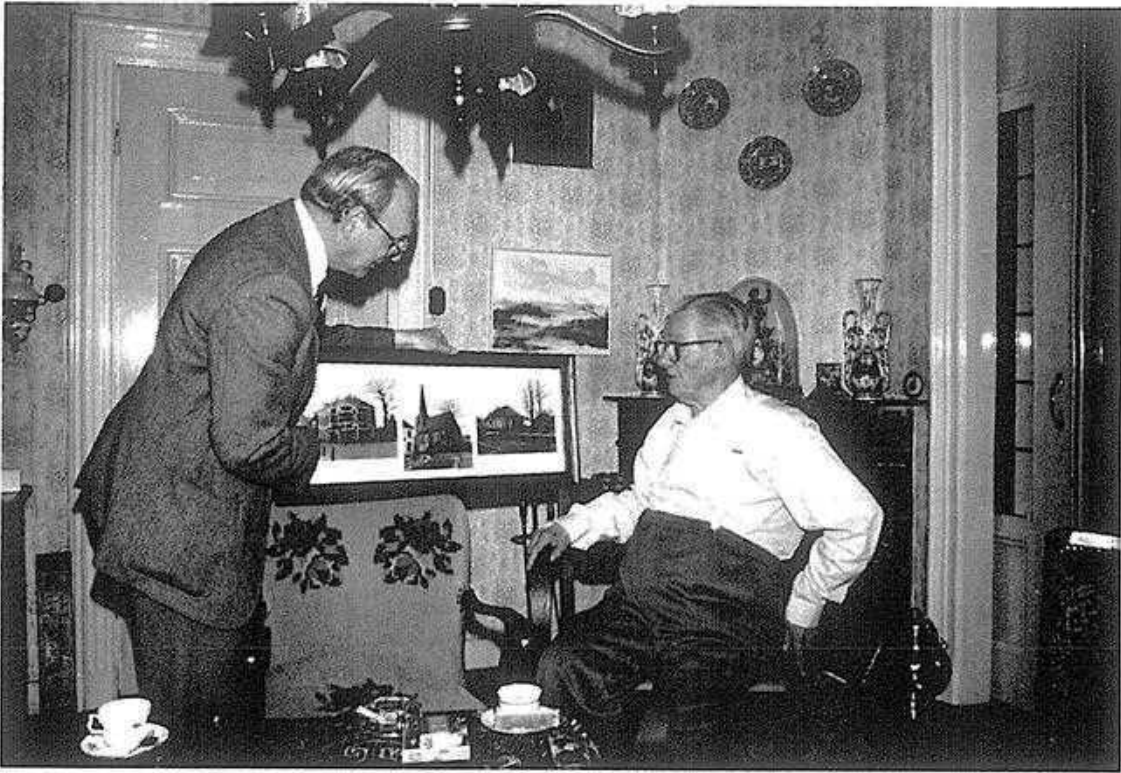
Lichtenvoorde, 8 juli 1996.

*Monument bij Johanneskerk voor 500 jaar kerkgelegenheid in Lichtenvoorde.
(fotocollectie G.J.A. Eppingbroek, Winterswijk).*

Bestuurswisselingen

In 25 jaar kende de vereniging meerdere wisselingen van bestuursleden. De heren De Nooyer en Buijnink hebben als voorzitter en penningmeester hun functie meer dan 15 jaar bekleed.

Na een korte periode van de heer G. Tap als voorzitter traden de heren Vos en Eppingbroek aan als voorzitter en penningmeester.

Lichtenvoorde, 21 maart 1990.

Aanbieding geschenk ('t Drieluik) bij zijn afscheid als bestuurslid en benoeming tot erelid van J.F.W. Buijnink. Het drieluik werd aangeboden door de voorzitter A.J. Vos. (fotocollectie G.J.A. Eppingbroek, Winterswijk).

In de rij van secretarissen noemen wij: B. Kok, F. Muyzer, A. Gouda, mevrouw A. Kuiper-Timmermans, Th. Hulshof en thans A. Driessen.

De overleden bestuursleden zijn de heren A. de Nooyer, J. Buynink, A. van Tongeren en L. Polders.

Het aantal leden van de vereniging schommelde in de gehele periode tussen 90 en 150 op dit moment.

Aanmelding

Voor aanmelding als lid dient men zich te wenden tot een van de bestuursleden. De secretaris verstrekt daarop het nieuwe lid het infoblad, de statuten, het kostenoverzichtje van de reeds verschenen periodieken alsmede de laatste aflevering van "De Lichte Voorde".

Contributie

De contributie bedraagt f 30.- per jaar, ineens te voldoen via de acceptgirokaart, die in de regel wordt meegestuurd in de eerste periodiek van het jaar.

Afschrift van de brief welke op 17 oktober 1996 door de vereniging voor Oudheidkunde Lichtenvoorde werd ontvangen van de gemeente Lichtenvoorde

Geacht bestuur,

Middels dit schrijven wil ik uw vereniging gaarne van harte gelukwensen met het 25 jarig jubileum op 28 oktober aanstaande.

Gedurende de afgelopen 25 jaar heeft uw vereniging tal van activiteiten ontplooid en diverse projecten ondersteund of begeleid. Zo heb ik, zeer tot mij genoegen, onlangs nog uw fotoboek over oud Lichtenvoorde in ontvangst mogen nemen. Ook staat in de hal van het gemeentehuis een vitrine met vondsten van de archeologische werkgroep van de vereniging. En zo worden er tal van activiteiten door uw vereniging georganiseerd, die variëren van historisch onderzoek, dia-avonden, exposities, genealogie tot streektaalonderzoek etc. etc.

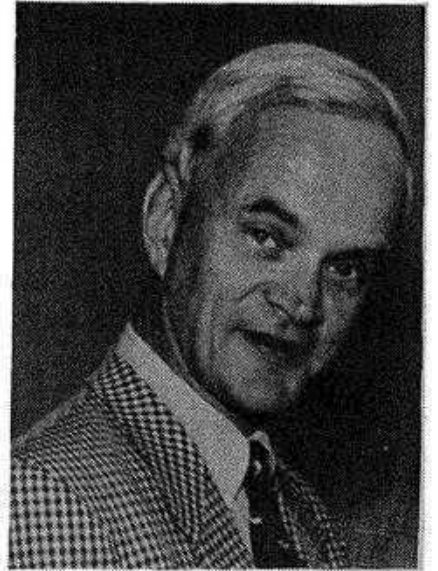
De doelstelling die uw vereniging zich stelt, namelijk de bescherming van oudheidkundige monumenten in Lichtenvoorde en de beoefening van de geschiedenis en de volkskunde van de gemeente Lichtenvoorde, kunnen alleen bereikt worden met veel inzet en "liefde voor het vak". Ik acht het van groot belang voor nu en in de toekomst dat mede door de inzet en activiteiten van uw oudheidkundige vereniging het verleden blijft leven onder de bevolking.

Ga zo door. Zou ik willen zeggen.

Ik wens uw vereniging een heel goed jubileum toe en veel succes voor de toekomst.

Hoogachtend,
was getekend.
De burgemeester van Lichtenvoorde.

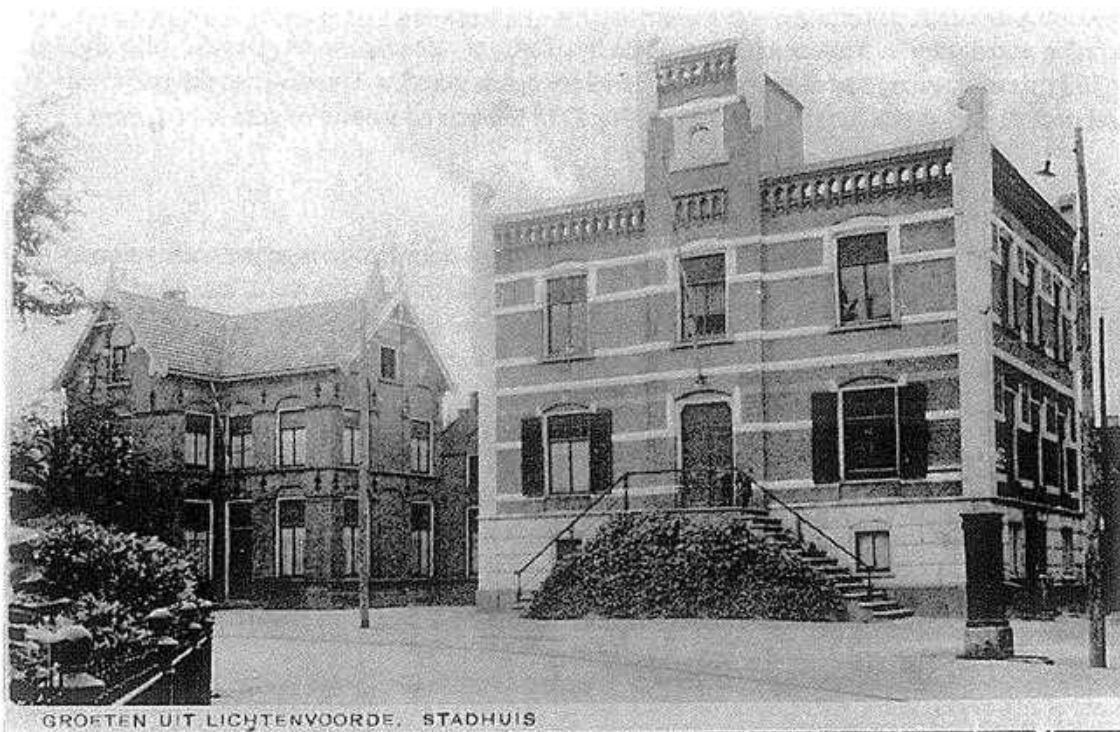
R. van Rijkevorsel.

De G.W.S.M. (slot)

Aftreden

Ondertussen had de heer Bruning de dienst van de G.W.S.M. in het voorjaar van 1912 verlaten en was directeur van de Zeeuws Vlaamse Tramweg Maatschappij geworden. Zijn opvolger werd de heer R. Kolkman. Hij was voorheen commissie bij de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij in Varsseveld. Het arbeidersvervoer naar Bocholt, dat in het begin uit maar 18 personen bestond, was in december 1910 gestegen tot 214 personen. Door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd de toch al ongunstige financiële situatie aanzienlijk verergerd. Op 31 juli 1914 moest de dienst op het baanvak Aalten - Bocholt worden gestaakt, zodat de inkomsten uit het drukke arbeidersvervoer op dat traject kwamen te vervallen. Het Rijk, de provincie en de gemeenten moesten diep in hun zak tasten om de tekorten te dekken.

1930. Het huis naast het gemeentehuis was in 1880 gebouwd voor de gemeentearts. Het werd van oktober 1906 tot juni 1912 bewoond door F.I.C. Bruning en zijn gezin (10 kinderen). Van 1913 tot 1914 werd dit huis bewoond door R. Kolkman. (fotocollectie G. Eppingbroek, Winterswijk).

Toen op 1 januari de heer Kolkman ontslag nam als directeur, probeerde men te komen tot een fusie met een andere maatschappij. Men ging praten met de heer F.M. Loep, directeur van de Z.E. (Zeddam - Emmerik) en die was bereid om tijdelijk op te treden als directeur van de G.W.S.M. Vanaf het vertrek van de heer Kolkman was hij al adviseur. De bedoeling was dat hij ging onderzoeken of een fusie tussen de G.W.S.M. en de Z.E. mogelijk was.

Overname

In 1915 en 1916 werd dus mogelijkheid van een fusie tussen de G.W.S.M. en de Z.E. onderzocht. De directie van de G.S.M. (Geldersche Stoomtramweg Maatschappij) was niet bepaald blij met deze plannen. Want hierdoor dreigde een groot deel van het doorgaande goederenvervoer tussen de G.W.S.M. en de G.S.M. te verdwijnen en liep de overslag in Doesburg (tram - boot - tram) terug. Daarom deed de G.S.M.-directie een voorstel bij de minister tot overname van de exploitatie van de G.W.S.M. tegen veel gunstiger voorwaarden dan die van de Z.E. De Z.E. weigerde toen de G.W.S.M. vroeg om die exploitatievoorwaarden over te nemen. Hierop trad de heer Loep als directeur af. Met ingang van 7 december 1917 werd hij opgevolgd door de directeur van de G.S.M., Ir. H.W. Sebbeelee. Op 15 december 1917 vond de overname van de exploitatie plaats.

Om tot besparing op de exploitatiekosten van de G.W.S.M. te komen vonden er verschillende reorganisaties plaats. De werkplaats en later ook het hoofdkantoor in Lichtenvoorde werden gesloten en enige gebouwen verkocht. Overtollige G.W.S.M.-rijtuigen werden overgenomen door de G.S.M. Voor de opbrengst van die gebouwen en rijtuigen werden goederenwagens gekocht, waardoor het goederenvervoer beter kon worden verzorgd. Het personenvervoer op de lijn Terborg - Zeddum werd gestaakt. Met ingang van 21 juni 1921 werd de reizigersdienst met benzinemotorwagens gereden. Die wagens, die gebouwd waren in Kiel, met de nrs. 1, enz. waren geen succes. Na 1925 hebben zij weinig of geen dienst meer gedaan.

Subsidies

De resultaten waren dus sinds 1914 steeds slechter geworden, mede door het geringe personenvervoer. Hoewel op 15 maart 1915 het reizigersvervoer op de lijn Aalten - Bocholt hervat werd, kreeg het arbeidersvervoer, door oorlogsomstandigheden, lang niet de vroegere omvang meer.

Om de dienst toch nog in stand te houden verleende de Bocholtse Fabrikanten vereniging een subsidie niet per uitgevoerde rit, maar per vervoerde arbeider.

Het aantal passagiers liep zodanig terug, dat de dienst op 1 mei 1916 weer, maar nu voor goed werd gestaakt.

De reden dat deze lijn nooit meer in gebruik genomen werd was dat de G.W.S.M. een heropening alleen lonend achtte, als de lijn in Bocholt kon worden doorgetrokken tot het spoorstation daar. De gemeente in Bocholt echter stemde niet met dit plan in.

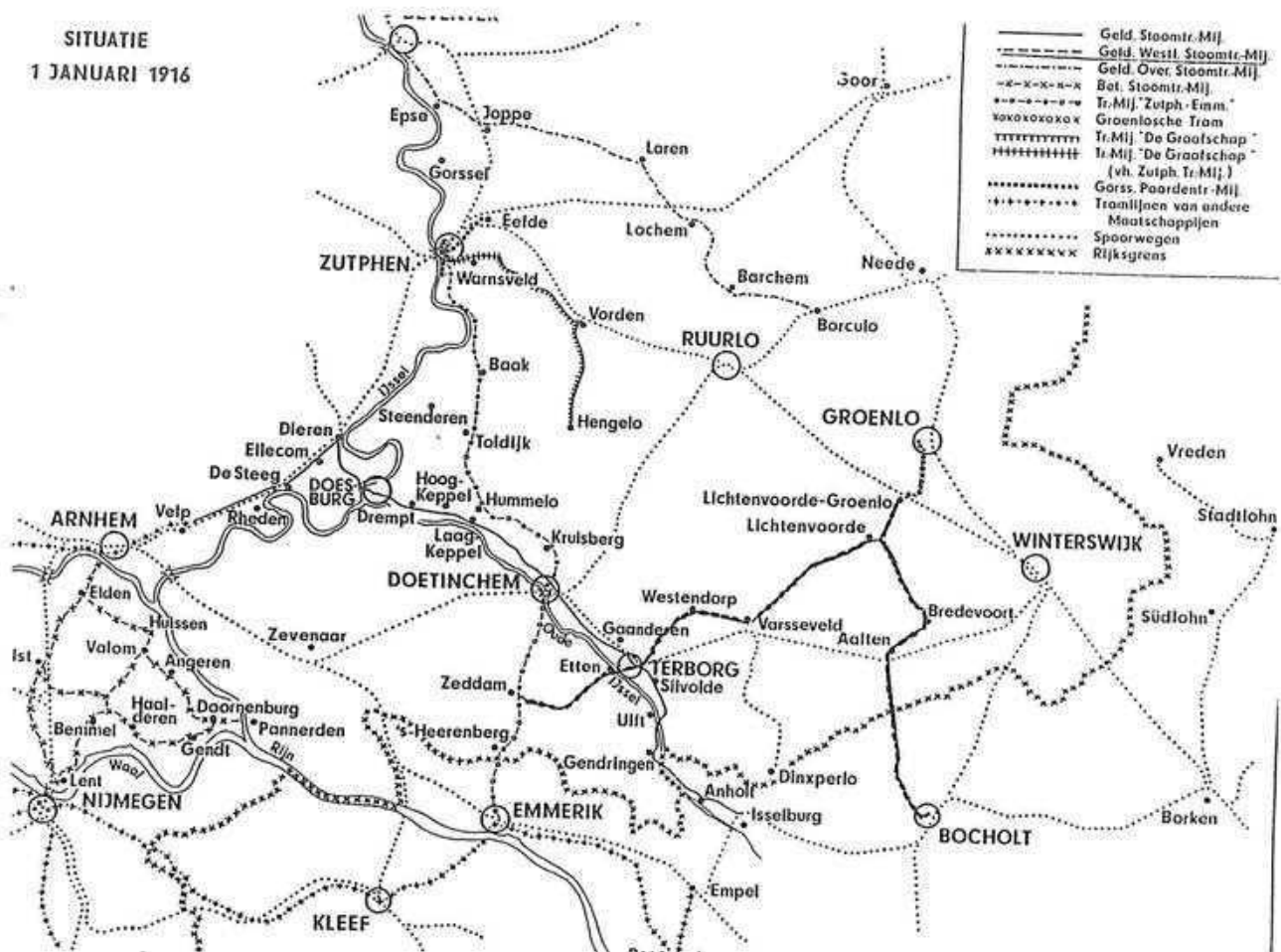
In 1937 werd het op Duits gebied gelegen gedeelte van de lijn opgebroken (nadat in 1933 op het traject Aalten - Bocholt een autobusdienst was geopend). In 1942 werd het gedeelte grens-Aalten opgebroken.

In 1922 kwam er een regeling tot stand, waarbij het Rijk, de provincie en de betrokken gemeenten subsidie verleenden. De tekorten die hierdoor niet gedekt werden, kwamen voor rekening van de G.S.M. (in 1923 was deze een fusie aangegaan met de G.W.S.M.). Deze subsidieregeling gold voor tien jaar. Na 1932 tot 1936 werd nog een beperkte en steeds lagere subsidie verleend.

Rond deze tijd werden de resultaten van de exploitatierekening van de maatschappij - waarvan de naam in 1930 was gewijzigd in N.V. Geldersch - Westfaalsche Tramweg - Maatschappij steeds gunstiger. De personentramdienst werd vervangen door een autobusdienst.

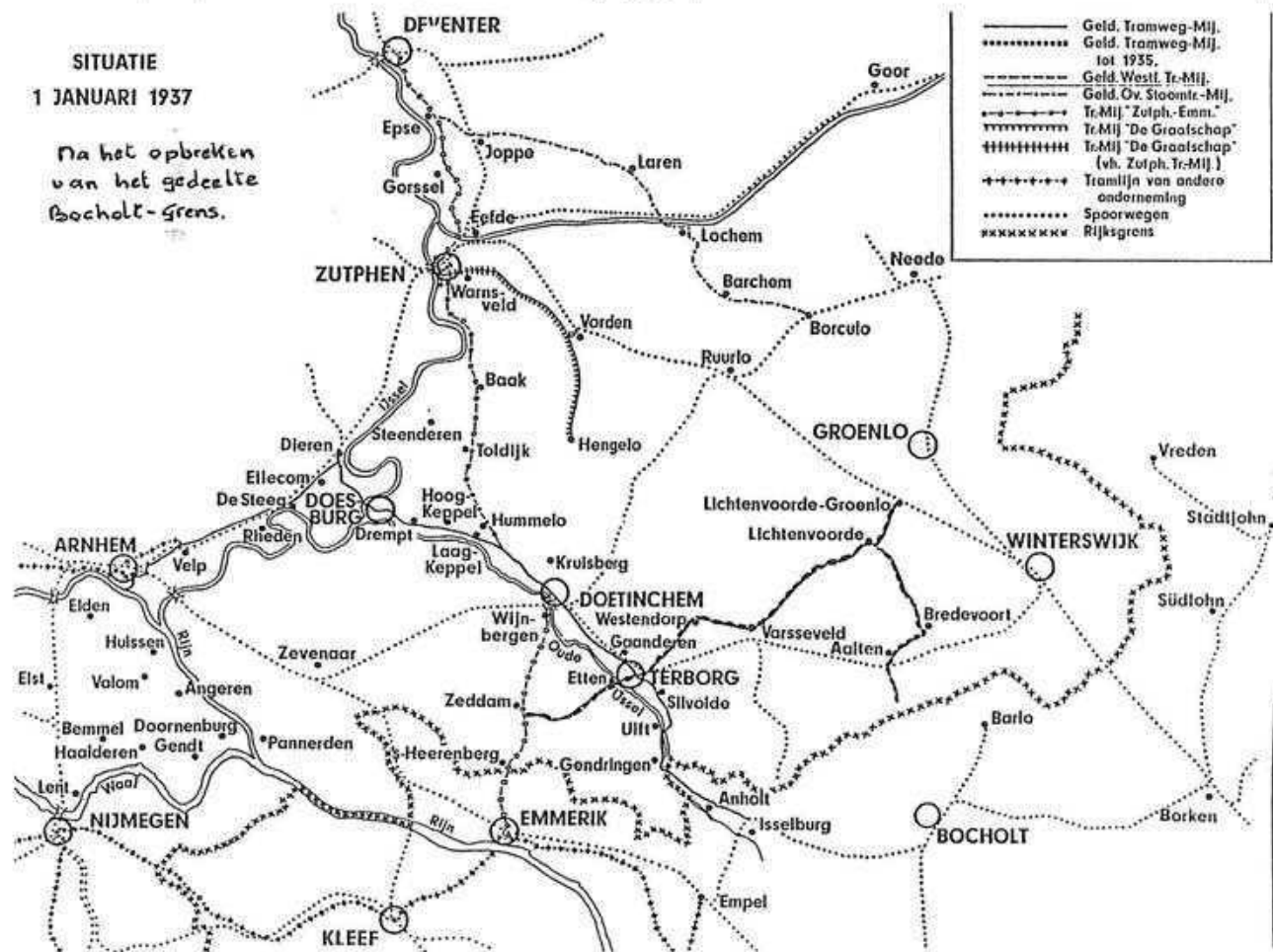
De route week gedeeltelijk af van de tramlijn, maar kreeg wel een gunstiger ligging. Ook kwam een betere dienstregeling en er werden vrachtautodiensten ingevoerd. In 1937 kwam voor het eerst een overschot op de exploitatierekening, hetgeen zo zou blijven (behalve gedurende de jaren tijdens de Tweede Wereldoorlog).

SITUATIE
1 JANUARI 1916

SITUATIE
1 JANUARI 1937

Na het opbreken van het gedeelte Bochoolt-Grens.

Situatie overzichten per 1 januari 1916 en 1 januari 1937.

GELDERSCHE TRAMWEGEN

DOETINCHEM.

Dienstregeling

Tram- en Autobusdienst

ingående 8 Oct. 1945

Alle diensten worden alleen gereden
op WERKDAGEN

De Directie van de GELDERSCHE TRAMWEGEN
kan zich niet aansprakelijk stellen voor schade,
ontstaan door vertragingen in den dienst of over-
bezetting der bussen, uitvallen van ritten, e d.

Zie verder blz. 16, 17, 18 en 19

Traject LICHTENVOORDE--AALTEN

Goederentram

Tramnummer	551	557
Lichtenvoorde Tramst. V	8.35	19.05
Bredevoort A	9.05	19.35
Bredevoort V	9.30	19.55
Aalten A	9.55	20.20

Traject AALTEN--LICHTENVOORDE

Goederentram

Tramnummer	552	558
Aalten V	11.00	21.10
Bredevoort A	11.25	21.35
Bredevoort V	11.50	21.55
Lichtenvoorde Tramstat. A	12.20	22.25

AUTOBUSDIENST

Traject GROENLO--DOETINCHEM

Ritnummer	502	504	506	508
Groenlo V	7.30	11.48	15.33	19.30
Lichtenvoorde Spoorstat. .	7.39	11.57	15.42	19.39
Lichtenvoorde Markt . . .	7.48	12.06	15.51	19.48
Lichtenvoorde Tramstat. .	7.52	12.10	15.55	19.52
Varsseveld Tramstat. . .	8.10	12.28	16.13	20.10
Westendorp	8.20	12.38	16.23	20.20
Doetinchem Tramstat. A	8.45	13.03	16.48	20.45

Opheffing

In 1952 werd besloten tot opheffing van de maatschappij, omdat het overschot op de exploitatierekening niet de nadelige saldi op de winst- en verliesrekening kon opheffen. De exploitatie van de diensten kon toch nog worden voortgezet, omdat de G.T.M. (Geldersche Tramweg Maatschappij) de concessies bezat voor de bus- en vrachtautodiensten. De bezittingen van de maatschappij werden bij de opheffing verkocht. Uit de opbrengst van de verkoop kon maar een deel van de schulden worden afgelost. In de loop van 1953 werd de gehele tramlijn opgebroken. De liquidatie van de maatschappij werd per 20 augustus 1954 beëindigd.

Danielle Holweg.

Bronnen:

- * De heer G.J.A. Eppingbroek uit Winterswijk (foto's en de dienstregeling).
- * De heer H. Nijman, gemeentearchivaris te Lichtenvoorde.
Inventaris van het archief van de gemeente Lichtenvoorde 1811 - 1930. inventarisnummers: 1511, 1512, 1513, 1518, 1515.
- * De heer G.H. Willemsen uit Lichtenvoorde (Ode aan d'ouwe tram).
- * Op smal spoor door Oost-Gelderland, H. Nieweg. 1976.
Bladzijde 40 tot en met 45, bladzijde 297 en bijlage 9 en 10.
- * Trams en tramlijnen. Stoomtrams in Gelderland, H.G. Hesselink, 1977. Bladzijde 7 tot en met 13.
- * Periodiek van de vereniging voor oudheidkunde, nummer 9.

Lezing Slangenburg

Op uitnodiging van de Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde waren veel leden en een flink aantal andere belangstellenden aanwezig bij een lezing met dia's over de Slangenburg, het kasteel bij Doetinchem.

Hoewel de Slangenburg al genoemd wordt in 1354, is de "grote" verbouwer toch generaal Frederik Johan van Baer, 1645-1713. Ook de vele schilderijen in het kasteel zijn opdrachten van hem aan de schilder Gerard Hoet. In opdracht van de generaal werd het kasteel echt een kasteel met symmetrische torens en vleugels. De beschilderingen zijn praktisch allemaal gemaakt ter ere van de erg jong overleden echtgenote van de generaal: Dorothea Petronella van Steenberg tot Duistervoorde circa 1666.

De heer Berends, die de inleiding verzorgde, heeft prachtige dia's van het gebouw, van de omgeving en ook van de beschilderingen. Deze beschilderingen zijn deels op hout, deels op stucwerk en linnen aangebracht. Bij elk tafereel hoort wel een verhaal, terwijl ook de mythologische betekenis door de heer Berends op vakkundige wijze werd verklaard.

Mede hierdoor werd het een interessant verhaal. Het kasteel wordt momenteel gebruikt als gastenverblijf. De omgeving wordt zoveel mogelijk in de staat gelaten zoals deze was in de 17e eeuw: trapezium-achtige stukken bos, afgewisseld met weiden en akkers.

Staatsbosbeheer zorgt voor het onderhoud, onder meer door kleinschalige ingrepen, zodat de vroegere situatie op natuurlijke wijze weer terugkomt.

Bijvoorbeeld de aanplant van oude fruitrassen en reparatie van afrasteringen met hout van het eigen landgoed.

In 1895 wordt de Slangenburg gekocht door de heer Passman. Deze handelaar in hout koopt het kasteel en goed "ongezien", alleen op de informatie van de hoeveelheid hout die aanwezig is. Bij nader inzien blijkt een en ander nogal mee te vallen en wordt de Slangenburg in gebruik genomen als "Familienhaus". Deze situatie heeft geduurd tot 1945, toen dit Duitse bezit aan de Nederlandse staat verviel.

Door onderzoek van de Slangenburg en zijn geschiedenis kwam de heer Berends in contact met de familie Passman.

Zodoende kon hij ook beschikken over informatie en foto's van de Slangenburg uit de Passman tijd. Daardoor kwamen onbekende feiten aan het licht en konden enkele veronderstellingen worden rechtgezet, waaronder de "leeftijd" van de vazen in de tuin.

De familie Passman heeft veel pech gehad in de Slangenburg tijd. Zo overleed een zoon op 16-jarige leeftijd en een tweede, 30 jaar pas, in 1934. In 1945 moesten ze het kasteel afstaan als gevolg van de oorlog.

Het ontstaan van het familiekerkhof op de Slangenburg is een ander verhaal. Uit de vorige generatie overleed een dochter, Gertrud in 1901. Het verlies was groot en ze was in Amsterdam, dus veraf begraven. Daarom werd er op het eigen landgoed een kerkhof aangelegd waar ze in 1904 werd herbegraven. De laatste begrafenis op dit kerkhof dateert uit 1967. Ook dit kerkhof wordt langzaam maar zeker gerestaureerd. Het smeedijzeren hek, afkomstig uit Italië, is gerepareerd, de ommuring zal nog volgen.

Door zijn vele contacten met de familie Passman en het grote aantal dia's gaf de heer Berends een duidelijk beeld van hoe en meer dan een halve eeuw geleden op het kasteel werd geleefd. Het vervolg op de dialezing zal een excursie zijn naar het kasteel, de komende zomer.

H. te Brake.

Excursie Slangenburg

Juli 1996

De vereniging voor Oudheidkunde "Lichtenvoorde" organiseerde een excursie naar kasteel "De Slangenburg", bij Doetinchem.

Binnen korte tijd was het maximum aantal deelnemers, 30 personen, al opgegeven. Hierdoor moest een groot aantal mensen teleurgesteld worden. Dat wil zeggen dat men moet wachten op een volgende gelegenheid, welke voorlopig is vastgesteld steld op februari 1997.

De opgaven blijven geldig, zodat deze mensen dan opnieuw bericht krijgen.

De heer Berends, onder wiens leiding deze excursie stond, heeft intensieve studie gemaakt van het kasteel en zijn bewoners door de jaren heen.

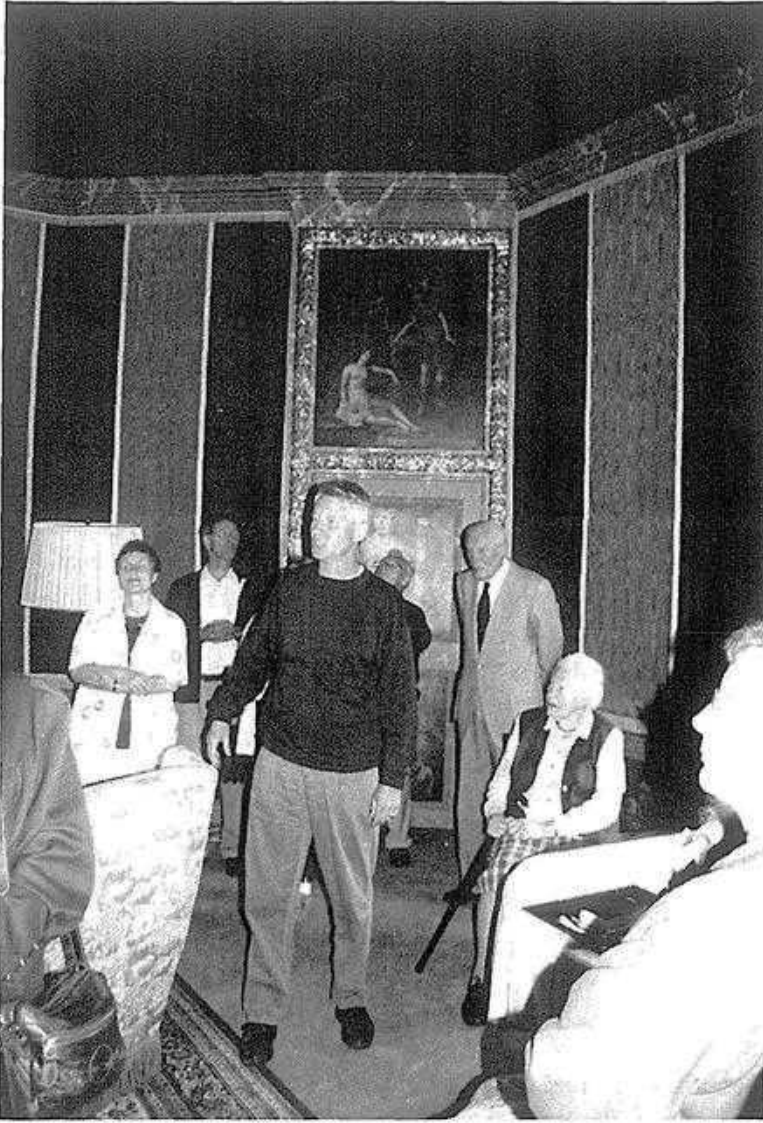
Niet alleen kan hij alle "ins" en "outs" vertellen over het gebouw, van oorsprong tot zijn huidige vorm, ook brengt hij met veel verve en kennis van zaken, de prachtige beschilderingen in de diverse zalen tot leven. De hal is als het ware een grote portretgalerij van verschillende bewoners, levensgroot afgebeeld. Ook staan daar diverse meubelstukken uit de "Passman-tijd". De Passmans waren eigenaars van 1895 tot 1945.

*Doetinchem, 6 juli 1996. Excursie kasteel Slangenburg.
(fotocollectie G.J.A. Epeingbroek, Winterswijk).*

De overige zalen staan praktisch allemaal in het teken van de grote "uitbouwer" van het kasteel: Frederik Johan van Baer.

Hij was het die de schilder Gerard Hoet opdracht gaf voor de vele schilderstukken. Al deze stukken brengen de liefde en trouw van de generaal aan zijn zeer jong gestorven echtgenote tot uitdrukking. Dat de schilder Hoet niet zo bekend is, komt waarschijnlijk omdat hij bij zijn tijdgenoten niet zo geliefd was. Dit zou het gevolg zijn van de durf die hij toonde om de diverse mythologische figuren een "eigen-gezicht" te geven, waardoor de taferelen duidelijker werden verklaard.

*Doetinchem, 6 juli 1996.
Excursie kasteel Slangenburg "Uitleg door de heer Berends".
(fotocollectie G.J.A. Eppingbroek, Winterswijk)*

Na de pauze was er een wandeling over het landgoed, onder meer door de enkele jaren geleden aangelegde boomgaard. Over enkele jaren is hier een hoogstamboomgaard te zien met fruitsoorten en rassen uit de 18e eeuw, waaronder mispels en oude appel- en perenrassen. Onderbroken door een regenbui, waarvoor werd geschuild in een kelder van het kasteel, werd de wandeling vervolgd naar de abdij. Ook over de bouw hiervan, werden enkele bijzonderheden duidelijk, onder meer dat hiervoor enkel materialen zijn gebruikt die ongeschikt waren voor de woningbouw. Alleen de Kapel was te bezichtigen.

Het laatste deel van de excursie was een bezoek aan het familiekerkhof van de Passmans. Kerkhoven geven vaak inspiratie voor verhalen. Zo ook dit kleine gedeeltelijk gerestaureerde kerkhof.

Uit de opschriften op de zerken, gecombineerd met het verhaal van de heer Berends, blijkt duidelijk dat deze familie door pech werd achtervolgd: sterfgevallen van jonge mensen en ook nog eensontgeining van goed.

Een geslaagde excursie, die als vermeld, voor de volgende groep nog wordt herhaald.

Lezing "Bodem, bodemkartering en praktische toepassingen".

Bijna traditioneel voor november, organiseerde de vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde een thema-avond.

Deze werd dit keer verzorgd door de heer A. Krabbenborg. Als onderwerp was gekozen: Bodem, bodemkartering en praktische toepassing.

Vooraf memoreerde de voorzitter van de vereniging, de Heer A. Vos, dat 25 jaar geleden de vereniging werd opgericht. In dit kader benadrukte hij dat er veel activiteiten zijn verricht door de vereniging. Een van de meest in het oog

springende dingen is wel, dat er twee keer per jaar een eigen periodiek verschijnt. Ook refereerde hij aan de vele opgravingen, verricht door de archeologische werkgroep. Tevens noemde hij de medewerking door onze leden aan diverse uitgaven de laatste jaren, waar onder "Een kleddeken Achterhooks" en recentelijk, een boekje met oude foto's van Lichtenvoorde.

De heer Krabbenborg begon zijn verhaal met te vertellen, dat de grond waarop wij leven niet zo vast is als we wellicht denken. Ze bestaat namelijk ongeveer, voor de helft uit vaste stof, en voor de rest uit lucht en water. De vorming van het skelet waaruit de bodem is opgebouwd, heeft duizenden jaren geduurd. De verschillende soorten afzettingen, door wind (zand en loss) en water (klei) vormden de grondsoorten. Veen is ter plaatse ontstaan. De hoge essen hier in de buurt zijn ontstaan door bemesting van hogere gronden met "plaggen". De plaggen werden gemaaid op de schralere grond en daarna, als "potstalmest" opgebracht. De verhoging is ongeveer 1mm per jaar, dus een teeltlaag van bijvoorbeeld 50 cm. duidt er op dat deze grond al 500 jaar in cultuur is. Naast de essen en de ontgonnen heidegronden komen de lager gelegen grondsoorten hier ook veelvuldig voor, vaak broek, goor of slat genaamd. Ook veen komt in onze omgeving voor. Dit is ontstaan door plantengroei. Veen heeft een laag volumegewicht en daardoor een losse structuur. De draagkracht is zeer gering.

De bodemkartering brengt de diverse grondsoorten in kaart om een beter inzicht te krijgen de verbreiding en de gebruiksmogelijkheden van de grondsoorten op de diverse plaatsen. Deze zijn op zeer kleine afstand vaak erg verschillend. Aan de hand van de bevindingen van de onderzoekers kan de waterhuishouding in een gebied beter in beeld worden gebracht. De watervoorziening bij plantengroei is het gevolg van regenwater en in droge periodes grondwater. Zijn er lagen in de bodem die de opstijging van het grondwater belemmeren dan stijgt geen water op en ontstaat verdroging. Door de bodemkartering is een goed inzicht ontstaan in de het voorkomen van dergelijke lagen, waardoor men de cultuurtechnische bewerkingen heeft kunnen aanpassen.

Aan de hand van een flink aantal dia's toonde de heer Krabbenborg hoe de vroegere situatie was en hoe dezelfde plekken, na verkaveling en andere cultuurtechnische bewerkingen, er nu uitzien. Ook had hij diverse kaarten meegebracht waarop goed is te zien, hoe bij een grotere schaal de verschillen veel duidelijker zijn te benoemen.

Erg verrassend was het, dat de heer Krabbenborg enkele attributen aan de vereniging cadeau deed, die vroeger werden gebruikt bij het "plaggen maaien". Uiteraard zijn we hem hiervoor zeer erkentelijk. Een interessante avond die, misschien vanwege het slechte weer, door te weinig mensen werd bezocht.

H. te Brake.

Opgraving havezate Harreveld II

Vooraf

Al in 1994, bij de opening van justitiële behandelingsrichting 't Anker in Harreveld, was er sprake van dat het gebouw ooit met een vierde vleugel uitgebreid zou worden. Deze bouwactiviteiten zijn voor december 1996 gepland.

De Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde volgt de bouwplannen op dit historische terrein met meer normale belangstelling. De opgraving en het archiefonderzoek voorafgaande aan de opening van 't Anker resulteerde in een vrij nauwgezet beeld van het kasteeltje dat eens op deze plek stond.

In goed overleg met Frentropstichting (de grondeigenaar) en de provinciaal archeoloog, gaat op de plek van de nieuwbouw op woensdag 10 juli 1996 de eerste schop de grond in. De firma Dusseldorp heeft die middag een kraan beschikbaar gesteld. Al snel wordt de grachtbodem aangetroffen en 12 meter muurwerk blootgelegd. Aan de hand van de gebruikte baksteen wordt duidelijk dat we te maken hebben met

bebouwing die eens onderdeel uitmaakte van de havezate.

Er worden dikke eikenhouten palen gevonden aan de binnenzijde- maar vooral aan de buitenzijde van het muurwerk. Het gaat hier waarschijnlijk om een versteviging van de fundatie. Alleen 'om de hoek' is een beschoeiing aangetroffen.

Vondsten uit de gracht

De gracht is eeuwenlang als afvalvat gebruikt. Naast slachtafval werden ook botanische resten (o.a. eikels, beukenootjes, kersen- en perzikpitten) gevonden.

Dit materiaal zal door experts van de ROB worden onderzocht.

Een greep uit de andere vondsten: fragmenten van een leren schoen van een type dat nog niet eerder op Harreveld is aangetroffen, een groot gedeelte van een steengoed veldfles (1550-1650), een ivoren luizenkam, een koperen speld, een pistoletkogel, zandstenen bouwfragmenten (met name van raamkozijnen), glas-in-lood en een mes met houten heft. Echt bijzondere vondsten zijn een rijkversierde Westerswaldkan uit het begin van de 17e eeuw en een perfect bewaard gebleven punt van een kruisboogpijl. Na documentatie en eventuele conservering/restauratie zullen de bodemvondsten een plaats vinden in de permanente vitrine van 't Kempken, het dorpshuis van Harreveld.

*Troffelen in de gracht van de havezate
(fotocollectie Godfried Nijs, Lichtenvoorde)*

In de pre-historie hielden zich al mensen in Harreveld op...

Achter het muurwerk tekent zich in het profiel een 'zandkopje' af. Dit zand is na de laatste ijstijd afgezet. In de gracht, tussen het bouwpuin, wordt een vuurstenen spits gevonden.

Het pijlpuntje is met het gele zand tijdens de sloop van de havezate in de gracht beland. Een aantal afslagen worden in het zandkopje in situ gevonden. Er zijn tot nu toe een 30-tal vuurstenen artefacten gevonden, waaronder nog een pijlpuntje. Inmiddels hebben Peter Schut (ROB) en Willem Doodeheefver het vuursteenmateriaal bekeken. Ze dateren het globaal in de periode 5.000 tot 11.000 jaar voor Christus. Het gaat hierbij in ieder geval om de vroegste tekenen van menselijke activiteit in een archeologische context in de gemeente Lichtenvoorde.

Voordien werd aangenomen dat de eerste mensen zich rond de 14e eeuw in Harreveld vestigden. Uit deze vondsten blijken zich al duizenden jaren eerder mensen in directe omgeving hebben opgehouden. De reden dat juist hier in het begin van de 15e eeuw een

kasteeltje werd gebouwd is dezelfde waarom de prehistorische mens deze plek uitkoos voor zijn (tijdelijke) jagerskamp: een natuurlijke verhoging in het landschap.

Er zijn meer aanwijzingen gevonden die een eerdere bewoning op deze plek suggereren. Zo werden in het zandkopje een aantal paalsporen gevonden die zeker dateren van voor de bouw van de havezate. Ook zijn er scherven gevonden van kogelpotaardewerk en protosteengoed die thuis horen in de 13e/14e eeuw, dus ruim voor de stichting van de havezate.

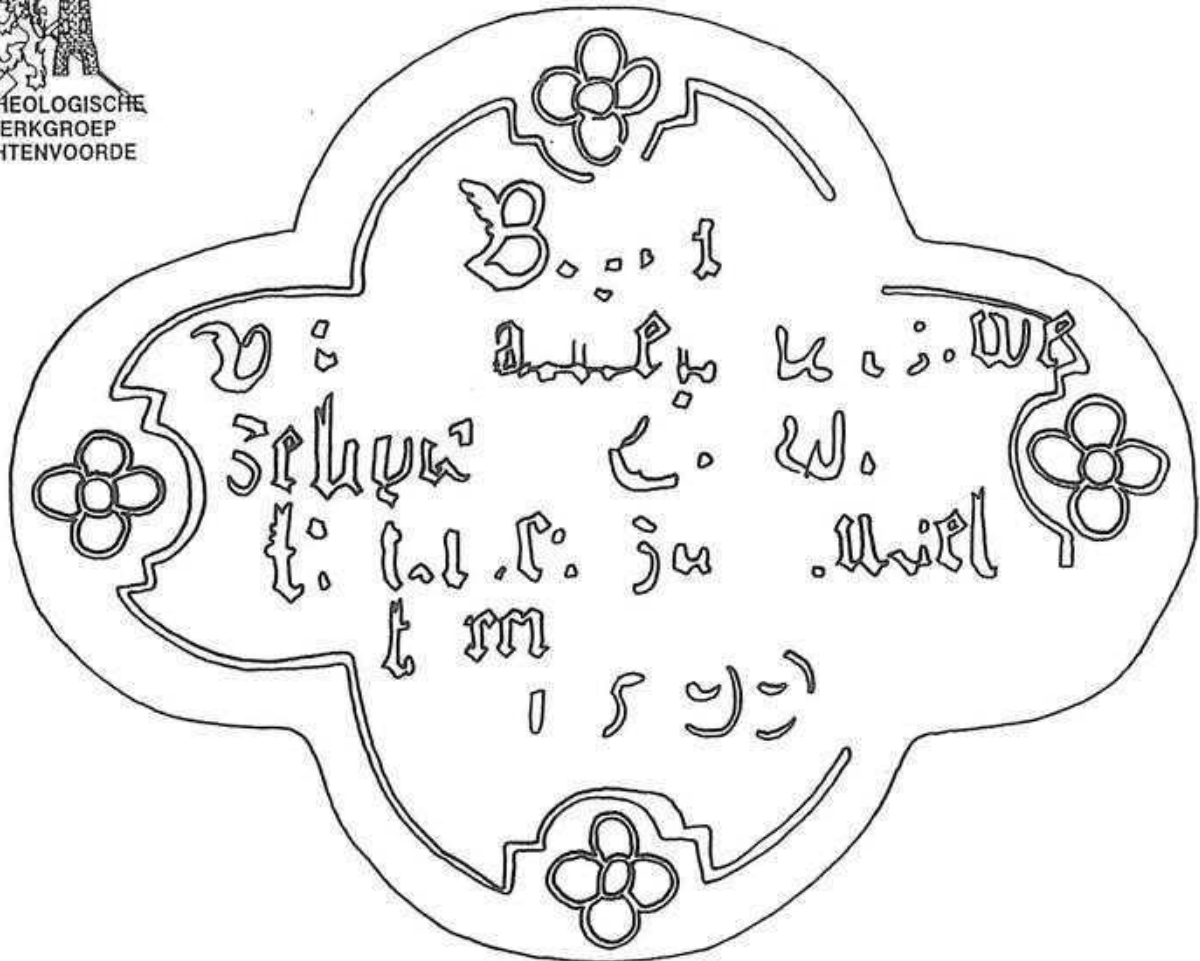
Tot nu toe...

Inmiddels hebben dhr. Van Straalen (Rijksdienst voor de Monumentenzorg) en drs. Bosman (provinciaal archeoloog) de opgraving bezocht. Na overleg met de Frentropstichting is de opgravingsput door de firma Dusseldorp met een kleine 100 m² uitgebreid. Hierbij werd het zandkopje vrijgelegd en is het muurwerk verder gevolgd. Het onderzoek concentreert zich nu op deze plek met als voornaamste doel meer aanwijzingen te vinden over de eerste bewoning van Harreveld.

Namens de Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde,

Godfried Nijs

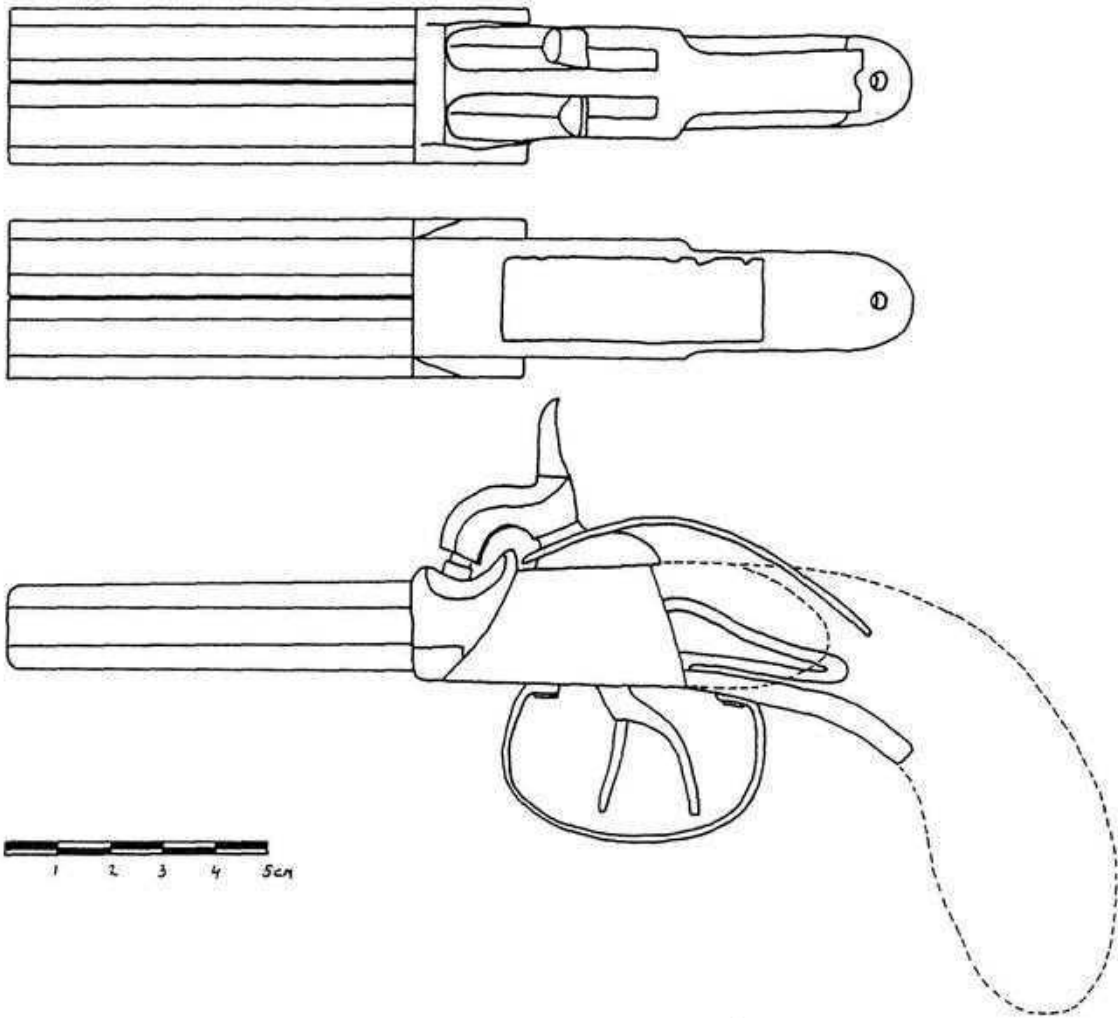
Vierpasvensterglas uit de Harreveldse gracht

Voor de echte puzzelaars!

Op het terrein van de voormalige havezate Harreveld kwam tijdens een opgraving van de Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde een compleet stuk vensterglas (een zgn. vierpas) uit de gracht tevoorschijn. Door middel van brandschildering is in gotisch schrift een tekst op het ruitje aangebracht. Daarnaast is het jaartal 159(?) weergegeven. Helaas is de tekst in die bijna 400 jaar gedeeltelijk verloren gegaan. Als U een idee heeft wat hier gestaan heeft (het kan ook om een Nederduitse of Latijnse tekst gaan) neem dan contact op met:

Godfried Nijs
Pastoor Sandersstraat 13
7131 BT Lichtenvoorde
telefoon: 0544-376947

*Het boven-, onder- en zijaanzicht van het gevonden percussiepistool.
(tekening Godfried Nijs, Lichtenvoorde)*

Zomaar voor het oprapen... een percussiepistool uit Harreveld

Tijdens het spelen op de fietscrossbaan van Harreveld vond Rob Waenink, een 10-jarige basisschoolleerling, de verroeste restanten van een pistool. Of het pistool ook daadwerkelijk uit Harreveld afkomstig is, is niet met zekerheid te zeggen. Een gedeelte van de grond van de crossbaan is opgebracht en voor zover te achterhalen uit Vragender aangevoerd.

Het gaat om een zogenaamd percussiepistool. Het percussiesysteem voor vuurwapens is een reactie op het vuursteenslot dat al in het eind van de 16e eeuw werd toegepast. Hierbij wordt de ontsteking van het kruit verkregen doordat een vuursteen in de haan langs een stalen plaat schraapt. De vonken die hierbij vrijkomen zorgen voor de ontsteking van het kruit. Nadelen van het vuursteenslot is de windgevoeligheid en regen kon de ontstekingslading vochtig maken waardoor het vuurwapen onbruikbaar werd.

Als reactie wordt het percussiesysteem ontwikkeld. Hierop werd in 1807 patent verleend. Het duurt echter tot in de twintiger jaren van de vorige eeuw totdat het zo geperfectioneerd was, dat het werkelijk toegepast kon worden.

Het percussiesysteem maakt gebruik van een koperen slaghoedje op een klein vonkpijpje of 'schoorsteentje'. Wanneer de haan het slaghoedje raakt ontbrandt het kruit in het slaghoedje, wat via het vonkpijpje zorgt voor de ontbranding van de lading.

Een nadeel bleef ook bij dit systeem bestaan: er moest na een schot telkens worden herladen.

Ook hiervoor werd een oplossing gevonden: één pistool werd uitgerust met twee lopen, twee hanen en twee trekkers. De lopen werden onder elkaar geplaatst, of vaker, naast elkaar. Van dat laatste is het Harreveldse vuistvuurwapen een mooi voorbeeld. Een nadeel hiervan was de zwaarte van het wapen en de weinig elegante vorm. Dit laatste nadeel woog zwaar, zeker in de 19e eeuw. Toch zijn veel van dergelijke wapens gemaakt, omdat het meerschotswapen wel degelijk een voordeel bood, met name wanneer je tegenstander een enkelschotswapen in zijn handen had.

Een volgende stap in de vuurwapenontwikkeling die aan alle nadelen van het percussiesysteem een eind maakte is de uitvinding van de revolver met een draaiende cilinder met daarin meestal zes patronen.

Na ongeveer 1870 wordt het percussiesysteem niet meer toegepast.

Alle metalen onderdelen van de Harreveldse pistool zijn, op het bovenste deel van een haan na, nog aanwezig. De houten kolf ontbreekt volledig. In de collectie van het Grols Museum te Groenlo komt eenzelfde dubbelloops percussiepistool voor. Aan de hand hiervan kon de kolf gereconstrueerd worden.

Godfried Nijs

LITERATUUR

Harding, D., *encyclopedie van wapens, een internationale encyclopedie van 5000 v. Chr. tot 2000 n. Chr.*, Helmond, 1989.

Wilkinson, F., *Vuistvuurwapens*, Helmond, 1994.

Pastoraat in het tweede kwartaal van de 20ste eeuw.
De periode van Amadeus de Graaf 1930 - 1938 en Faustinus Hunsche 1938 - 1942
(Deel 2.)

Vijf jaar na het vertrek van Tiburtius de Graaf werd zijn jongere broer Amadeus de Graaf op 5 september 1930 benoemd tot pastoor te Lichtenvoorde.

Bij zijn geboorte te Leiden op 28 juli 1875 ontving hij de namen Johannes Antonius Maria. Hij werd ook Franciscaan en priester gewijd op 25 maart 1901 te Weert. Na kapelaan te zijn geweest in Bolsward, Den Haag en Nijmegen begon zijn pastoraat in Lichtenvoorde.

In 1931 is de bouw van een nieuwe ULO-school aan de Patronaatsstraat (thans muziekschool). Het aanbestedingsbedrag bedroeg f 15.519,-.

In de kerkvergadering van 9 september 1932 stelt de voorzitter (pastoor De Graaf) voor om in Utrecht goedkeuring te vragen voor het overnemen van het verenigingsgebouw als parochiehuis. Twee redenen worden in het bijzonder daarvoor aangegeven:

1. Het is zeker in de tegenwoordige omstandigheden niet wenselijk, dat de pastoor financieel belang heeft bij een verenigingsgebouw;
2. Aan het gebouw moeten belangrijke verbeteringen worden aangebracht, die niet te betalen zijn uit de gewone inkomsten.

De voorzitter stelt hierbij, dat als zijn voorstel niet wordt aangenomen, hij verplicht zal zijn het gebouw te verkopen, waardoor dan de parochie zonder verenigingsgebouw zal zitten. De overname wordt later door de aartsbisschop "eveneens" goedgekeurd.

Bij zulk een redenatie stond het kerkbestuur in principe voor een voldongen feit. Het argumenten voor overname, namelijk geen financieel belang voor de pastoor is wenselijk, - versterkt door de noodzaak het anders te moeten verkopen - werkten in zijn voordeel om de "overname" (wellicht om niet) gedaan te krijgen, hetgeen de "hoge geestelijke overheid" de aartsbisschop, ondersteunde door de goedkeuring. Op 25 april 1933 kon het nieuwe ziekenhuis aan de Dijkstraat: het Sint Bonifatius-ziekenhuis, geopend worden.

Voordien was van 11 juni 1921 - 25 april 1933 het "Herenhuis" van de dames Groen, Broekboomstraat te Lichtenvoorde ongeveer voor de helft in gebruik als ziekenhuis.

Nu staat het nog bekend als "Fraterhuis", ofschoon ook daarvan de laatste weg is. Het eerste college van regenten bestond uit de heren: A. de Graaf, pastoor-voorzitter, H. Hulshof-Schouten; Th.G.J. Sterenborg; H.J. Harmsen; G.J. Hulshof; A. Klein Tank en A. Klein Gunnewiek. Moeder Overste was Zuster Macrobia.

In 1934 vierde pastoor De Graaf zijn 40-jarig kloosterfeest.

In 1935 sloeg in de zomer de bliksem in een van de kamers van de pastorie.

In 1936 (maart) werd besloten tot de bouw van een nieuw K.J.C. huis.

In 1937 (8 april) werd de heer A. Manschot tot nieuwe kerkmeester benoemd, hij bleef tot 1974.

Op 6 januari 1939 is pastoor de Graaf vertrokken naar Lochem.

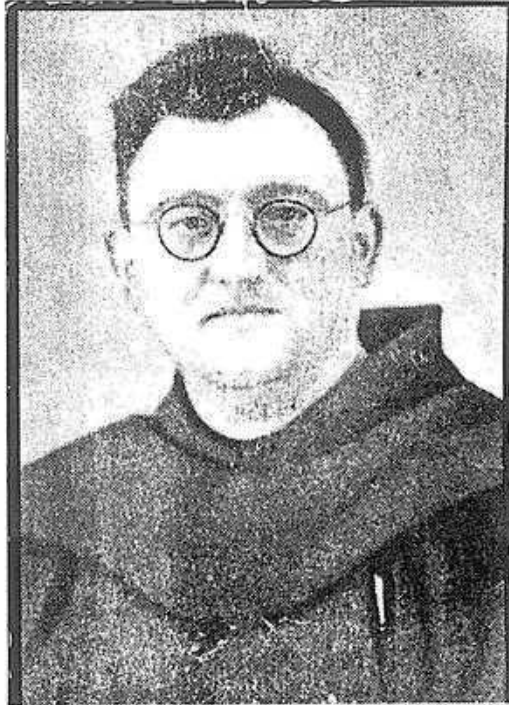
Met pastoor Faustinus Hunsche komen we in de moeilijke periode van de mobilisatie en eerste helft van de tweede wereldoorlog.

Hendrikus Johannes Wilhelmus Maria Hunsche (kloosternaam Faustinus) werd op 25 maart 1889 geboren te Amsterdam, trad in de franciscaanse-orde en werd op 2 april 1916 tot priester gewijd. Hij was pastoor te Lichtenvoorde van 1938 - 1942. Eind 1938 kwam pater Hunsche als de nieuwe pastoor.

Er werd een nieuwe parochie-cartotheek aangelegd, waaruit blijkt dat de parochie toen 3891 zielen telde. Veertig jaar later op 1 januari 1981 is dit aantal: 9566 (meer dan verdubbeld).

Op 2 april 1941 vierde pastoor Hunsche zijn zilveren priesterfeest. De gezondheid van pastoor Hunsche liet te wensen over, maar ondanks zijn kwaal (hartpatiënt) was hij steeds vriendelijk, opgeruimd en een en al goedheid voor zijn parochianen. Hij was een man uit "duizenden".

Op donderdag 13 juni 1941 's morgens om 01.05 uur valt er een bom naast de Jongensschool, waardoor 4 lokalen werden verwoest.

†

Bid voor de Ziel van Zaliger
den Zeereerwaarden Pater
fr. FAUSTINUS HUNSCHÉ O.F.M.
(Hendrikus Johannes Wilhelmus Maria)

— Pastoor der St. Bonifacius-parochie
te Lichtenvoorde —

Geboren te Amsterdam 25 Maart 1889.
Na het ontvangen der H. H. Sacramenten
der Stervenden in de vrede van Christus
overleden te Lichtenvoorde 17 Dec.
1942 en begraven in het priestergraf
op het R. K. Kerkhof aldaar 19 Dec. d.a.v.

Hij was een nobel en sterk karakter, een vroom
priester, die leefde uit het geloof. Vol christelijke
levensblijheid heeft hij tot het laatste gearbeid
in 's Heeren Wijngaard. Hij was 'n zonnige mensch
vol gulle hartelijkheid voor allen. Zijn Priester-
leven kende maar één ideaal: „Alles voor U,
Goddelijk Hart van Jezus“.

Groot was zijn verantwoording als leidsman
der zielen. Daarom nu een hartelijk gebed voor
hem, die zich door geen moeite of lijden liet
aenschrikken om te arbeiden aan de eeuwige be-
langen zijner parochianen.

Zoet Hart van Jezus wees mijne toevlucht.
(300 dagen afl.)

Drukkerij Fa. Holweg & Kruij - Lichtenvoorde.

*Gedenkkaartje van fr. Faustinus Hunsche.
(fotocollectie Parochiearchief Bonifatiuskerk. Lichtenvoorde).*

De burgemeester en de pastoor

In Lichtenvoorde was een nieuwe burgemeester benoemd, de heer Lamers. Op een middag in februari 1942 wandelde de pastoor terug naar de pastorie. Hij maakte een praatje met een onderwijzeres, toen daar net de N.S.B. burgemeester de straat overstak om waarschijnlijk de pastoor aan te klampen. De onderwijzeres fluisterde pastoor Hunsche in het oor: "Dat is de 'nieuwe' burgemeester". De pastoor had haar waarschijnlijk niet al te goed verstaan en meende, dat zij had gezegd: "Dat is de nieuwe meester". De pastoor nam de burgemeester mee naar de pastorie en tracteerde hem op een sigaar. Hij gaf hem duidelijk te verstaan, dat Lichtenvoorde nagenoeg geen N.S.B.-ers kende. Groot was zijn verbazing, toen hij ontdekte, dat deze man niet de nieuwe meester, maar de nieuwe burgemeester was.

Op 16 december 1942 's-avonds moest pastoor Hunsche op last van de Sicherheitspolizei op het gemeentehuis verschijnen. Kapelaan Van Der Snoek zei, dat dit onmogelijk was. Dan moest pater van de Snoek maar onmiddellijk komen. Ook hij kon niet komen, daar pastoor Hunsche stervende was. In de vroege morgen van 17 december 1942 overleed pastoor Hunsche. Geheel katholiek Lichtenvoorde deed de pastoor uitgeleide.

's-Middags ging de burgemeester uit nieuwsgierigheid naar het graf, om te zien, wie er allemaal bloemen hadden gestuurd. Toen hij en zijn vrouw de geopende grafkelder naderden, hoorden zij lawaai uit het graf. De man, die nog met het graf bezig was, zag twee verschrikte gezichten boven het graf.

Tijdens het pastoraat van pater Amadeus de Graaf werd hij bijgestaan door de volgende kapelaans ook franciscanen:

Pater Silas Link 1930 - 1937

Pater Arnoldus Smits 1934 - 1936

Pater Servatius Smits 1936 - 1938

Onder pastoor Faustinus Hunsche waren hier kapelaan:

Pater Misaël van der Zijde 1937 - 1940

Pater Evodius van der Snoek 1938 - 1942

De laatst genoemde kapelaan werd ook pastoor te Lichtenvoorde, zoals we in het vervolg zullen zien.

(wordt vervolgd)

Deel 3 in het volgende nummer betreft 't pastoraat van Evodius van der Snoek en Sophronius Goossen.

Voor u uitgeplozen en verzameld
door A.J. Vos

Vereniging voor Oudheidkunde op Internet

Een vereniging als de onze richt zich op het verleden. De kennis over dat verleden wordt uitgedragen door middel van publicaties, lezingen en excursies.

Op 7 januari van dit jaar is daar nog een medium bijgekomen. Vanaf die dag is de Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde te vinden op Internet.

Zo wordt onder andere informatie gegeven over onze activiteiten en zijn een aantal artikelen op Internet 'gepubliceerd', al dan niet voorzien van gedigitaliseerde foto's. De Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde presenteerde zich als eerste

Nederlandse archeologische werkgroep op Internet. Inmiddels hebben al velen de 'homepages' van de vereniging bezocht. Natuurlijk zijn dit voor het merendeel bezoekers uit Nederland, maar er zijn ook reacties gekomen uit het buitenland, bijvoorbeeld uit Amerika en Australië. Het gaat hierbij met name om geëmigreerde plaatsgenoten die op deze manier toch op de hoogte blijven van het onderzoek naar het verleden van hun geboortegrond.

Eén van de doelstellingen van onze vereniging, namelijk het uitdragen van kennis over het verleden van onze gemeente, heeft op deze manier wel een heel mondiale betekenis gekregen...

Godfried Nijs

U vindt de homepages van de vereniging en de AWL op de volgende 'adressen':

Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde: <http://home.pi.net/~gnijs/vol.html>

Archeologische Werkgroep Lichtenvoorde: <http://home.pi.net/~gnijs/home.html>

Afbeelding homepage Archeologische Werkgroep.

Aanwinsten bibliotheek

In het afgelopen jaar 1996 mochten we de volgende aanwinsten optekenen:

Boeken

- Gemeentehuizen van Gelderland van A tot Z. Door Thea en Jan de Roos.
- Zoeklicht op Zieuwent en Mariëvelde. Door Hermien Hulshof, Benny Venderbosch en Antoon Vos.
- Kleine Reeks no.3. Verhalen over de geschiedenis van Stad en Heerlijkheid Borculo. Uitgave van de Stichting Stad en Heerlijkheid Borculo.
- Poezie in een zeskant. Dichtbundel van Jan Nales. Van Oudheidkundige Ver. Groenlo-interswijk in oude films. Uitgave Ver. 't Museum Winterswijk.
- Door diverse auteurs, o.a. W. Scholtz en W. Eijkman. Geschonken door fam. Eppingbroek Winterswijk.
- Max van Dam, Joods kunstenaar 1910-1943. Uitg. Ver. 't Museum te Winterswijk.
- Door diverse auteurs. Geschonken door fam. Eppingbroek te Winterswijk.
- Veelkleurigheid in een parochie. Uitg. t.g.v. 50 jaar Christus Koning Parochie te Lieveelde. Door N. Adema en H. te Walvaart.
- Lichtenvoorde in Grootmoeders tijd. Door G.J.A.Eppingbroek en B.H.W.van Lochem. Ontvangen van de samenstellers.
- De Molen van Harreveld. Twee eeuwen in weer en wind. Door H. Harmsen, Nel Scholten en Gerrit Pouw. Ontvangen van Henk Krabbenborg.
- De schoonheid van de ruigte. Veertig jaar stichting Marke Vragender Veen. Door Jos van Ommeren.
- Pieter Cornelis Mondriaan senior, 1839-1921. Door Anco Mali, Bert Booy en Wim Scholtz. Geschonken door fam. Eppingbroek.
- Ach Lieve Tijd, nummer 1. 1000 jaar Achterhoek en Liemers. Eerste van 18 delen. Door o.a. Streekarchivariaat regio Achterhoek.
- Kleine Reeks no.4. Verhalen over Stad en Heerlijkheid Borculo. Uitgave Stichting Stad en Heerlijkheid Borculo.
- Jaarboek Achterhoek en Liemers 1997, nummer 20. Uitgave mr. H.J.Steenbergenstichting, van de Oudheidkundige Vereniging de Graafschap.

Periodieken

- De Schaorpaol no. 96/1, 96/2, 96/3 en 96/4. Periodiek van het Staring Instituut.
- Het Hoenderboom no.30 van 1995 en de nrs. 31 en 32 van 1996. Periodiek van de Oudheidkundige Vereniging Zuwent.
- Freriksnieuws, no.75 van 1995 en no. 76 t/m 78 van 1996. Periodiek van de vereniging "Het Museum" te Winterswijk.
- Old-Nee, no.43 van 1995 en no.44 t/m 46 van 1996. Orgaan van de Historische Kring Neede
- Old Ni-js, no.26 van 1995 en no. 27 en 28 van 1996. Kroniek van Eibergen, Beltrum, Rekken en Zwolle.
- Kronijck van Deutekom, Salehem en oock van Gander, no.78 van 1995 en nummers 79 t/m 81 van 1996. Ontvangen van de Oudheidk. Vereniging Zelhem.
- A.D.W. van december 1995 en april 1996. Van de Historische Werkgemeenschap Aalten, Dinxperlo en Wisch.
- Gelders Erfgoed, 95/5, 95/6 en van 1996 nummer 1 t/m 5. Van het Gelders Oudheidkundig Contact.
- Alledaagse Dingen, no. 95/4 en '96 no. 1 t/m 3. Orgaan van het Ned. Centrum voor Volkscultuur.
- Onder de Kroezeboom, 12/4 van 1995 en van 1996, 13/1 t/m 4. Orgaan van de Historische Vereniging Old Reurle.

Diversen

- Video-band "Lichtenvoorde 1942-1947". Door Willem Wekking.
- Programma boekje van de revue "Lichtenvoorde Vooruit", uit november 1938. Ontvangen van mvr. Molleman-Brus.
- Oude jaargangen van diverse tijdschriften. Ontvangen van mvr. Buijnink-Wennink.
- Jubileumkoerier St. Agatha Parochie Harreveld. Bij gelegenheid van 100 jaar eigen parochie.

Deze boeken en periodieken (en vele andere) zijn in te zien en te leen bij onze bibliotheek.

Voor informatie, contact opnemen met de bibliothecaris;

De heer J.C. Wansing, Wilgenstraat 6, 7131 ZP Lichtenvoorde, tel. 0544-374299.

Aanwinsten foto/dia-archief

- Verworven van J.Holkenborg, 14 dia's betreffende installatie zusters te Zieuwent 1922. Interieur kerk te Zieuwent en Coöp. zuivelfabriek Lichtenvoorde 1932-1950.
- Verworven 6 dia-repro's van foto's, beschikbaar gesteld door de heer Eskes te Groenlo, betreffende zuivelfabriek en andere Lichtenvoordse onderwerpen.
- Verworven 37 dia-repro's van door J. Gunnewick te Vragender beschikbaar gestelde foto's over afbraak van de oude en opbouw van de nieuwe molen te Vragender in 1958.
- Verworven 14 dia-repro's van foto's van oud-Lichtenvoorde en Harreveld. Beschikbaar gesteld door de fam. Berendsen-van Lochem, mevr. Molleman-Brus, mevr. Haeke-Ikink en de fam. Nijs.
- Verworven 50 dia-repro's van foto's van oud-Lichtenvoorde en kerkdorpen, beschikbaar gesteld door J. Kruip, J. Wansing, G. Weenink (Erve Kots), G. Eppingbroek, N. Adema, fam. Van Lochem en Gem. Archief Lichtenvoorde. Onderwerpen o.a. scholen, schoolkinderen, sportverenigingen, Vakvereniging en jubileum Dien v/d Pastorie.
- Verworven 26 dia-repro's van foto's, beschikbaar gesteld door; J. Kruip, mevr. Buijnink, G. Eppingbroek, H. Bennink, J. Wansing, H. Hulshof (schilderij), Th. Ravesloot, J. Garstenveld en eigen foto's. De onderwerpen waren o.a. foto's uit de div. kerkdorpen, oud Lichtenvoorde met o.a. zuivelfabriek, slagers, Jordaan en Ganzenmarkt.
- Verworven 33 dia-repro's van oude foto's van Lichtenvoorde, beschikbaar gesteld door fam. W. Mellink- Eppingbroek, mevr. Haeke-Ikink, fam.G. Eppingbroek, mevr. Molleman-Brus, H. van Eeten, Gem. Archief L'voorde en J. Wansing. Onderwerpen o.a. wandelsport, huishoudschool, afscheid meester Brus, jongenskoor, ULO-leerlingen, activiteiten v/d Vereniging en kermis L'voorde.
- Ontvangen van mevr.H. Manschot-Tijdink, een foto uit het Rijks Archief Gelderland met hierop een plattegrond van de Johanneskerk in 1809.
- Ontvangen van mevr. Molleman-Brus 2 foto's, van de woning v/d fam. Brus in 1919 op de plek waar nu de Jorisschool staat en een foto van meisjes van de huishoudschool in 1947.
- Ontvangen van de heer Schulte, 52 persfoto's betrekking hebbende op Lichtenvoorde 70er jaren, gemaakt door de hr. Braakhekke.
- Ontvangen van G. Eppingbroek, 14 kleurenfoto's van de excursie naar Slangenburg, het monument 500 jaar kerk e.a.
- Ontvangen van de deelnemers aan de fotowedstrijd t.g.v. de viering van 500 jaar Kerk, hun ingezonden 32 kleurenfoto's betrekking hebbende op de kerken in onze gemeente.
- Verworven 20 repro's van oude foto's betrekking hebbende op Lichtenvoorde en de kerkdorpen. Beschikbaar gesteld door; H. Eskes (Groenlo), mevr. Buijnink, J. Kruip, fam. Berendsen-Van Lochem, mevr. Molleman en mevr.Haeke-Ikink. Onderwerpen o.a. Cafe van Lochem, zangvereniging, school klassen, dansles en kaartclub.
- Verworven 10 diaprins van vroegere activiteiten, uit eigen archief.
- Verworven 20 repro's van oude foto's van Lichtenvoorde en kerkdorpen, beschikbaar gesteld door J. Wansing, J. Garstenveld, Th. Ravesloot en mevr. Molleman. Onderwerpen o.a. Vragender kerk, wandelsport H.B.S., scholen, jongenskoor en oude gebouwen.

Voor vragen of giften of beschikbaarstelling van foto's kunt u zich wenden tot de beheerder van ons foto/dia-archief;

de heer G.J.A. Eppingbroek, Koekoekstraat 16, 7102 AZ Winterswijk, tel 0543-515408.

Aanwinst museale voorwerpen

- Ontvangen van de heer A. Krabbenborg, een set oude gereedschappen om heide te "plaggen". Drie delen, zig, haak en hak.
- Van de heer P. van Schie ontvangen, materialen en oude gereedschappen gebruikt bij het schoenmakersvak.

Alle gevers van boeken, tijdschriften, foto's, dia's of andere voorwerpen onze hartelijke dank.

G.J.A. Eppingbroek

Personalia

In de periodiek no. 32 van januari 1996 stond een saldo van 150 leden vermeld. (Opname per 1 december 1995). Uitgaande van deze stand zijn er in het afgelopen jaar de volgende mutaties in ons ledenbestand geweest.

Nieuwe leden

A.J. Hummelink	Kerkakkerstraat 142	Veldhoven
A.A.A. Huinink	Van Raesfeltstraat 11	Lichtenvoorde
W.R. Scheltinga	Esstraat 3	Lichtenvoorde
L.J.H. Paashuis	Hagenstraat 5	Lichtenvoorde
Mevr. G. Hamers-Brus	Leuvensestraat 24	Grave
H.B.J. Hoog Antink	Geldereschweg 75	Winterswijk-Meddo
P. Wieggers	Crocusstraat 31	Winterswijk
T. Verhey	Jacob Catsstraat 2	Lichtenvoorde
J.H.C. van Eeten	Broekboomstraat 38	Lichtenvoorde
J.G.A. Ikink	Zuivelstraat 6	Lichtenvoorde
Mevr. G.C. Haeke-Ikink	Kobstederstraat 18	Winterswijk
L.H. Holweg	Heckinckstraat 83	Lichtenvoorde
Mevr. T.C. Krabben-Hermanns	Switbertushof 29	Lichtenvoorde

Wij wensen allen nogmaals van harte welkom in onze vereniging.

Overleden

T.J. Hegeman	't Zand 23	Bredevoort
Mevr. P.W.M. Fust	Rapenburgsestraat 33	Lichtenvoorde
V. Wekking	Strausstraat 10	Lichtenvoorde
A.W.M. Polders	Brechtstraat 3	Lichtenvoorde
B. Knippenborg	Dr. Besselinkstraat 12	Lichtenvoorde

Bedankt

Mevr. M. Tijhuis	Raadhuisstraat 12	Lichtenvoorde
Mevr. M. van de Berg-Gonzalez	Van Ruysdaelhof 40	Lichtenvoorde
A.W. Hoenderboom	Dr. Schaepmanstraat 7	Lichtenvoorde
J.H. Meerman	Nieuwstraat 53	Lievelede
J.B.F. Boekelder	Schoolstraat 10	Groenlo
B.A.M. Wopereis	Rubensstraat 47	Lichtenvoorde
F.H.J. Bulthuis	Bachstraat 2	Lichtenvoorde
H. de Vries	Kerklaan 12	Apeldoorn

Adreswijziging

Naam	Nieuw adres	
H.te Walvaart	Pelmolenerf 13	Lochem
Th.A.C. Hulshof	Lievelderweg 75	Lichtenvoorde

Na verwerking van deze mutaties komt het ledental op 152, per 1 december 1996, waarbij in aanmerking moet worden genomen dat hierin wel de familie's van de overleden leden V.Wekking en A.Polders zijn opgenomen.

Van de 152 leden komen er 38 van buiten de gemeente Lichtenvoorde.

Hierbij verzoek ik alle leden dringend bij eventuele adreswijzigingen of andere mutaties, zoals opzegging of aanmelding van nieuwe leden, dit tijdig en schriftelijk door te geven aan :

de secretaris:

A.W. Driessen
Schatbergstraat 60
7131 AS Lichtenvoorde
tel. 0544-372823

G.J.A. Eppingbroek

Adressen bestuur Vereniging voor Oudheidkunde te Lichtenvoorde:

A.J. Vos <i>voorzitter</i>	Patronaatsstraat 43	7131 CE Lichtenvoorde	tel. 0544-375326
A.W. Driessen <i>secretaris</i>	Schatbergstraat 60	7131 AS Lichtenvoorde	tel. 0544-372823
G.J.A. Eppingbroek <i>penningmeester</i>	Koekoekstraat 16	7102 AZ Winterswijk	tel. 0543-515408
H.J.A. te Brake <i>werkgroep excursies</i>	Verdistraat 9	7131 AS Lichtenvoorde	tel. 0544-372117
H.J. Krabbenborg <i>werkgroep streektaal</i>	Boschlaan 3	7131 RA Lichtenvoorde	tel. 0544-371936
B.H.W. van Lochem <i>werkgroep genealogie</i>	Patronaatsstraat 32	7131 CH Lichtenvoorde	tel. 0544-378393
G.A.Th.M. Nijs <i>werkgroep archeologie</i>	Past.Sandersstraat 13	7131 BT Lichtenvoorde	tel. 0544-376947
J.C. Wansing <i>bibliothecaris/verkopen</i>	Wilgenstraat 6	7131 ZP Lichtenvoorde	tel. 0544-374299

Redactieadres:

R. Wissink	Bilderdijkstraat 11	7131 NH Lichtenvoorde	tel. 0544-371179
------------	---------------------	-----------------------	------------------

Digitale bewerking
Henk Hanselman
2013